

LUNDS UNIVERSITET

Musikhögskolan i Malmö

Magisteruppsats

Vårterminen 2013

Läroutbildningen i musik

Tea-Louise Beurling

Möten - Musik - Mångfald

Utvärdering av ett integrationsprojekt i Malmö

Handledare: Eva Sæther

Abstract

This paper evaluates a project of integration that took place in the spring of 2007 in Malmö, Sweden. In the project music was used as a tool in the process of integration. The project was named Meetings – music – multitude and behind it stood the organisation Spiritus Mundi who cooperated with four different parts of Malmö. The study evaluates the project focusing on the experiences of the teachers who participated and also on the experiences that Spiritus Mundi made. The study also evaluates what part music played in the project.

The evaluation is made as a qualitative study where a websurvey, an interview and e-mail correspondence has been used to collect data. The answers from the survey and the interview has been analysed according to the method of categorization.

The results show that Spiritus Mundi in the project Meeting – music – multitude worked with integration on several levels where the organisation Spiritus Mundi made the biggest experiences and evolved most as a result of the project.

Keywords: Integration, musical meaning, experience, power of music.

Sammanfattning

En kvalitativ studie av ett integrationsprojekt i Malmö våren 2007 där musik användes som medel i integrationsprocessen. Projektet kallades Möten – musik – mångfald och genomfördes av organisationen Spiritus Mundi i samarbete med fyra olika stadsdelar i Malmö. Studien utvärderar projektet med fokus på de inblandade pedagogernas och Spiritus Mundis erfarenheter av projektet samt musikens roll för projektet.

Utvärderingen är en kvalitativ studie där webbaserad enkät, intervju och e-postkorrespondens använts som datainsamlingsmetod. Enkätsvaren och intervjun har analyserats med hjälp av kategoriseringsmetoden.

Resultaten visar att Spiritus Mundi i projektet Möten – musik – mångfald arbetade med integration på flera olika plan där organisationen Spiritus Mundi har gjort de största erfarenheterna och utvecklats mest till följd av projektet.

Sökord: Integration, musik som medel, erfarenheter, musikens kraft.

Förord	5
1. Introduktion	6
1.1 <i>Bakgrund till forskningsämnet</i>	6
1.2 <i>Disposition</i>	6
2. Syfte och problemformulering	7
3. Bakgrund	7
3.1 <i>Spiritus Mundi</i>	8
3.2 <i>Möten – musik – mångfald</i>	9
3.3 <i>Projektets bakgrund och syfte</i>	9
3.4 <i>Konserter och filmvisning</i>	10
3.5 <i>Det goda samtalet</i>	10
3.6 <i>Fördjupningsarbetet</i>	10
3.7 <i>Deltagande stadsdelar</i>	11
3.7.1 <i>Fosie</i>	11
3.7.2 <i>Limhamn – Bunkeflo</i>	11
3.7.3 <i>Rosengård</i>	11
3.7.4 <i>Södra Innerstaden</i>	12
3.7.5 <i>Mest aktiva</i>	13
3.8 <i>Lpo 94</i>	13
4. Teori	14
4.1 <i>Begrepp</i>	14
4.1.2 <i>Integration</i>	14
4.1.3 <i>Kultur</i>	15
4.1.4 <i>Mångfald</i>	16
4.1.5 <i>Mångkulturell</i>	16
4.1.6 <i>Interkulturell</i>	16
4.1.7 <i>Mångkultur och kulturell mångfald</i>	16
4.1.8 <i>Spiritus Mundis definition</i>	17
4.2 <i>Musik som medel</i>	17
4.2.1 <i>Musiken samhällsbyggande funktion</i>	17
4.2.2 <i>Gränsöverskridande funktion</i>	18
4.2.3 <i>Personlighetsutvecklande funktion</i>	19
4.2.3 <i>Musikens fostrande funktion</i>	19
4.2.5 <i>Musikens sociala funktion</i>	20
4.2.6 <i>Gruppmusicerande</i>	20
4.3 <i>Liknande projekt och utvärderingar</i>	20
4.3.1 <i>Linkworkers</i>	21
4.3.2 <i>Starka och svaga nätverk</i>	21
4.3.3 <i>Musikprojekt</i>	22
5 Metod	22
5.1 <i>Intervju</i>	22
5.2 <i>Enkätundersökning</i>	23
5.3 <i>Etiska överväganden</i>	23

6 Resultat	23
6.2 Enkäten	27
6.2.1 Deltagande	27
6.2.2 Bild av projektet	27
6.2.3 Positiva och negativa effekter	29
6.2.4 Värderingsfrågorna	30
6.1 Intervjun	29
6.1.1 Att arbeta med barn	29
6.1.2 Att arbeta med skolan	30
6.1.3 Att bygga ett projekt	30
6.1.4 Övriga erfarenheter	31
6.1.5 Musikens kraft	32
6.1.6 Effekter av projektet	33
7 Diskussion	33
7.1 En bild av Spiritus Mundi och Möten – musik - mångfald	33
7.2 Möten	35
7.3 Musik	36
7.3.1 Det är enkelt	36
7.3.2 Samhällsbyggande perspektiv	36
7.3.3 Gränsöverskridande perspektiv	37
7.3.4 Personlighetsutvecklande perspektiv	37
7.3.5 Fostrande och socialt perspektiv	37
7.3.6 Mångfald	38
7.3.7 Linkworkers, nätverk och personlig utveckling	38
8 Slutsatser	39
Vidare forskning	40
9 Källförteckning	41
9.1 Tryckta källor	41
9.2 Otryckta källor	42
10 Bilagor	43
10.1 Bilaga 1	43
Efterord	46

Förord

Stort tack min handledare, Eva Sæther, som för mig har varit mycket inspirerande och guidat mig genom det för mig nya ämnet integration.

1. Introduktion

1.1 Bakgrund till forskningsämnet

Hösten 2007 var vi fyra studenter som läste kursen musikpedagogik C vid Musikhögskolan i Malmö. Vi fick då i uppdrag att göra en utvärdering av ett mångkulturellt projekt, *Möten – musik – mångfald*, som genomfördes av organisationen Spiritus Mundi från 2006-2007. Denna utvärdering skulle mynna ut till vår C-uppsats. Meningen var att vi fyra studenter skulle fungera som ett forskarteam som skulle studera olika delar av projektet där min uppgift var att belysa de inblandade pedagogernas erfarenheter av projektet. Allt som tiden fortskred förändrades dock forskarteamets vilja och lust att genomföra utvärderingen och när kursens andra termin påbörjades så beslutade vi att inte göra denna utvärdering gemensamt. Jag var i en situation där jag påbörjat min forskning i ämnet och redan hade samlat in en del empiriska resultat.

Hur skulle jag göra nu? Det skulle vara omöjligt för mig att göra hela utvärderingen på egen hand, och det kändes inte relevant att bara utvärdera en så smal del av projektet som lärarnas erfarenheter. Tillsammans med min handledare, Eva Saether, kom jag fram till att jag kunde forska på ett annat ämne och ändå ha nytta av de resultat jag fått.

Att arbeta i och med projekt är något som jag personligen gärna gör, och därför känns det väldigt naturligt att även forska på ämnen som berör musikaliska projektarbeten inom skolan. Mot bakgrunden att jag är utbildad och verksam klasslärare i musik hade jag lätt att sätta mig in i utvärderingen av projektet *Möten - musik - mångfald*.

När vi fick projektet presenterat för oss av Henrik Melius, organisationens grundare, ordförande och projektledare, stod det snart klart att Spiritus Mundi är en organisation som arbetar med integration, något jag inte alls var särskilt glad över till en början. Jag hade mycket hellre skrivit om något annat, men upplevde det samtidigt som en lättnad att få ett ämne serverat istället för att själv hitta något att forska på. Det finns så många intressanta saker att studera att det kan bli svårt att välja. Men när arbetet tog sin form och jag kom igång så märkte jag att min utvärdering av projektet blev mer och mer intressant.

Eftersom mitt ursprungliga syfte var att utvärdera de inblandade pedagogernas erfarenheter av projektet så blev det en naturlig följd att istället för att begränsa sig till pedagogerna, även ta med organisationens erfarenheter och på så vis få en samlad bild av projektet.

1.2 Disposition

I bakgrundskapitlet ges en sammanfattande bild av organisationen Spiritus Mundi och över projektet. Där beskrivs även de fyra olika stadsdelar i Malmö som var inblandade.

I kapitlet *Tidigare forskning* redogörs för de begrepp som jag kommit i kontakt med i min utvärdering, begrepp som ofta värderas och definieras olika. I samma kapitel, under rubriken Musik som medel, beskrivs musikens funktion ur ett socialt perspektiv. Därefter beskrivs några liknande projekt och utvärderingar. I metodkapitlet beskrivs de olika metoder jag valt att arbeta med för min datainsamling: enkät, intervju och e-postkorrespondens. Därefter följer resultatkapitlet. Där sammanställs de insamlade data utefter olika kategorier.

I diskussionen skapas en beskrivande bild av projektet och där beskrivs även de tre olika huvuddelarna (musik, möten och mångfald) varefter en jämförelse görs mellan de olika delarna och de projekt som beskrivs i teoridelen. Avslutningsvis dras några generella slutsatser av utvärderingen och förslag på vidare forskning.

2. Syfte och problemformulering

Det övergripande syftet med studien är att utvärdera ett integrationsprojekt där musik används som medel, och undersöka vilka erfarenheter som de inblandade pedagogerna och organisationen bakom projektet, Spiritus Mundi, har dragit av projektet.

Ämnet är en naturlig uppföljning på mitt tidigare examensarbete, Det musikdramatiska projektet, där jag undersökte hur skapandet av ett spex (en avslutningsshow) på en högstadieskola svarar mot de nationella målen i ämnet musik. I uppsatsen konstaterade jag att den största vinsten med projektet var deltagarnas självutveckling i form av både ökad självkänsla, självförtroende och social kompetens. Grundsytet i Spiritus Mundis projekt är just sociala mål, att skapa mötesplatser mellan barn från olika stadsdelar, musiker med olika etniska bakgrunder och att skapa ökad förståelse för arabisk kultur. Utvärderingen genomförs genom ett musikpedagogiskt perspektiv och fokus ligger därför på hur musiken har använts, varför och vilka effekter det fått.

Följande frågor ligger till grund för utvärderingen:

1. Vilka erfarenheter har pedagoger och Spiritus Mundi fått från projektet *Möten – musik – mångfald*?
2. Vilka effekter har projektet fått?
3. Är musiken viktig eller inte i ett projekt som detta? Är musik värdefullt att arbeta med i ett projekt som berör socialisation och integration?

3. Bakgrund

I detta kapitel behandlas några av de begrepp som är relevanta att definiera för den fortsatta läsningen av uppsatsen. Här finns även en presentation av organisationen Spiritus Mundi, hur den kom till samt vad den arbetar och står för. Därefter ges en beskrivning av projektet och därefter ges en beskrivande bild av olikheterna i de fyra stadsdelar som var inblandade.

Informationen om Spiritus Mundi och projektet är hämtad från Spiritus Mundis hemsida samt från intervjun med Thomas Holst (2008-04-21) och från e-postkorrespondens med Henrik Melius.

Avslutningsvis ges en inblick hur ett musikprojekt som *Musik – möten – mångfald* legitimeras av Lpo 94, läroplanen för det obligatoriska skolväsendet.

3.1 Spiritus Mundi

Spiritus Mundi bildades i augusti 2003 och var ursprungligen en musikgrupp, eller ett band, bestående av ett antal musiker baserade i Malmö. Initiativtagare till bandet var Henrik Melius som med en drivkraft att arbeta med ”integrationsfrågor ur ett interkulturellt perspektiv” (Holst, 2008-04-21) har skapat Spiritus Mundi, en organisation som har vuxit sig stor på de fem år den har funnits. Från att varit en musikgrupp, ett band, till en förening som arbetar med musik, och andra konstformer, som medel för integration.

Grunden till organisationen består av musiker, dansare och skådespelare som i Spiritus Mundi arbetar med gränsöverskridande möten genom musiken.

Syftet med organisationen beskrivs enligt följande:

SPIRITUS MUNDI är en oberoende, ideell förening som har som målsättning att arbeta med interkulturell dialog samt att främja kulturell medvetenhet. Den interkulturella dialogen möjliggör möten över kulturella och identitetsmässiga gränser. Den interkulturella dialogen främjar tolerans, förståelse, delaktighet och hållbar utveckling. (Spiritus Mundi, 2008.)

Spiritus Mundi väljer att framhäva de positiva effekterna av mångfald och fördelarna med olikheter (i samhället förf. anm.). Organisationen menar att interkulturella möten väcker nyfikenhet och skapar intresse. Musik beskrivs som ett av flera gränslösa, kreativa uttryck och att det i musiken finns en förenande kraft när det kommer till att sammanföra kulturer, traditioner och människor.

Under rubriken Vårt mål staplas följande målsättningar för organisationen upp:

Spiritus Mundi vill:

Förbättra möjligheterna för en lyckad integration i Malmö, genom att skapa mötesplatser för interkulturell dialog mellan barn och unga.

Öka förståelsen mellan identiteter och kulturer genom musik, dans, sång och kompetensutveckling.

Söka nya modeller för hur man praktiskt arbetar med interkulturell dialog som kan dupliceras på andra platser i Sverige och i Europa.

Utbilda unga kulturambassadörer.

Skapa långsiktiga kulturöverbyggande processer i samarbete med lärare och elever i Malmös skolor, i Sverige och i Europa och övriga världen.

Knyta näringsliv, utbildning och kultur närmare varandra. (Spiritus Mundi, 2008.)

I min intervju med Thomas Holst¹ konstaterar jag att Spiritus Mundi är en organisation som arbetar med möten i olika former och Holst instämmer i att det är en bra definition av Spiritus Mundi, att om det finns ett ord som beskriver deras verksamhet så är möten det bästa.

---

¹ Thomas Holst var en av musikerna i det band som organisationen Spiritus Mundi uppkom ur. Senare blev han personalchef i Spiritus Mundi.

Organisationen framstår något oklar, både efter mitt introduktionsmöte med Melius och när jag läser presentationen på hemsidan är jag inte helt övertygad till vad som är organisationens egentliga syfte. Att arbeta med barn och integration eller att tjäna pengar? Denna mystik belyser Åberg i sin artikel *Integration för miljoner* (Åberg, 2008-11-09).

Den konstanta oron för hur det ska gå med det mångkulturella samhället har skapat inte bara en nisch utan en hel marknad för personer och organisationer som försörjer sig på integrationsprojekt. På denna marknad talas ett alldeles speciellt projektspråk och utan signalord som mångfald och mötesplats godkänns få bidragsansökningar. Den som däremot behärskar retoriken kan bli rikligt belönad. (...)

Som kulturförening är Spiritus Mundi lite speciell. I lokalerna hänger shejkporträtt, representanter för en ideologi så långt från gränsöverskridande och mångfald som man bara kan komma. Det dagliga arbetet bygger på arbetsförmedlingspengar och Henrik Melius fakturerar genom sitt eget företag föreningen för sina tjänster. I styrelsen sitter islamologen Jan Hjärpe, som i en debattartikel bagatelliserat den saudiska apartheidpolitiken genom att jämställa den med sin egen tid i gossläroverket (Åberg, 2008-11-09).

3.2 Möten – musik – mångfald

Projektet *Möten – musik – mångfald* är ett stort projekt, med många olika delar. I projektet arbetade Spiritus Mundi med flera olika samarbetsparter. Musik i Syd, arbetsförmedlingarna och de fyra stadsdelarna Fosie, Limhamn – Bunkeflo, Rosengård och Södra innerstaden. En del av projektet riktade sig mot skolorna, till elever och pedagoger i årskurs 4-9. I projektbeskrivningen erbjuder Spiritus Mundi filmvisning, konserter och Det goda samtalet samt ett fördjupningsarbete där 150 barn från de olika stadsdelarna får delta i att skriva text och musik tillsammans med Spiritus Mundis orkester. En annan del i projektet var en kulturambassadörsutbildning och föreläsningar.

3.3 Projektets bakgrund och syfte

Idéen till projektet växte fram under resor som musikgruppen Spiritus Mundi genomförde i mellanöstern, och de erfarenheter de skaffade sig därav. Henrik Melius hade redan innan gruppen bildades rest i området och förvånats över hur den bild som svenska medier ger av arabvärlden inte stämde överens med den känsla och den bild han själv fick. Thomas Holst menar att Melius syfte med att ta med musikgruppen Spiritus Mundi på en resa till mellanöstern var att ge medlemmarna en chans att skapa sig en egen bild av arabkulturen. ”Det är skillnad att läsa om någonting och att bilda sig en uppfattning från att ha varit där och verkligen ha känt och smakat på kulturen” (Holst, 2008-04-21). Under dessa resor växte idéerna till projektet fram:

- Skapa mötesplatser för barn från olika stadsdelar i Malmö, med olika etniska bakgrunder och traditioner. Möten som skulle föra barnen närmare varandra, och Malmö närmare Malmö.
- Kulturambassadörsutbildningen som gav deltagare som stått utanför arbetsmarknaden, med fokus på människor av olika etniska bakgrunder och traditioner, kommunikationsverktyg som stärkte deras position på arbetsmarknaden.

- Samla erfarenheter om hur man bäst arbetar med praktisk integration, och därav kunna skapa en mall för framtida projekt. (Melius, 2008-04-25)

Projektet baserades i en lust att försöka få skolelever i Malmö att hitta en gemensam nämnare och trivas tillsammans, trots att man kommer från olika stadsdelar, har olika bakgrund och olika erfarenheter. Musikgruppen Spiritus Mundi var med sina medlemmar ett levande och talande bevis på lyckad integration. Thomas Holst beskriver det med följande ord:

(...) det funkade ganska bra att bli kompisar, även om man kommer från olika håll när man har gemensamma intressen. För då är det ju det man är intresserad av. Då är man ju inte i första hand intresserad av om man är väldigt olika. Då struntar man i det, utan då går man på vad man har gemensamt. (Holst, 2008-04-21)

En av samarbetsparterna, Musik i Syd, har på sin hemsida upplagt en beskrivning av projektet, författad av Henrik Melius. Där beskriver Spiritus Mundi projektet enligt följande. ”Med musiken som medel ska vi lyfta fram positiva effekter av mångkultur och mångfald, skapa förutsättningar för bättre förståelse mellan den svenska och den arabiska kulturen, samt belysa fördelarna med lyckad integration i allmänhet” (Melius, 2007). I en artikelintervju i Norran gör Melius följande uttalande: ”Vi vill väcka den nyfikenhet vi själva känner för andra kulturer hos eleverna men även hos lärare och annan personal” (Norran, 2013-03-13).

3.4 Konserter och filmvisning

Konserterna och filmvisningen som eleverna fick del av gavs på Palladium i Malmö, en av Musik i Syds scener. På de konserter som gavs fick eleverna möta både den arabiska musikkulturen, dess tonalitet och sång, och den västerländska. Sammanlagt gavs ett femtiotal konserter för över 10 000 elever. På Spiritus Mundis webbplats finns ett ljudklipp från ett medley som framfördes av Spiritus Mundi-orkestern på Palladium. I detta medley blandas arabisk musik med modern rap, techno och nutida ballad.

3.5 Det goda samtalet

I den del som projektbeskrivningen kallar *det goda samtalet* skapades möten mellan elever från olika skolor och stadsdelar i Spiritus Mundis lokaler; House of Spiritus Mundi². Med musiken som arbetsredskap genomfördes olika övningar som fick barnen att sakta men säkert närma sig varandra. För de klasser som deltog i denna del av projektet genomfördes ett antal möten med några veckors mellanrum. I denna del av projektet deltog främst elever från Rosengård och Limhamn.

Det goda samtalet var en del av projektet som hade många olika namn och kom till slut att kallas för *det goda mötet*. I denna uppsats benämns denna del fortsättningsvis med *det goda mötet*.

3.6 Fördjupningsarbetet

De elever som deltog i fördjupningsarbetet fick skriva låtar tillsammans med musikerna i Spiritus Mundi. Även dessa aktiviteter skedde på HOSM och även här sammanfördes elever från olika stadsdelar för att arbeta tillsammans. Fördjupningsarbetet resulterade i en skivinspel-

² Hädan efter används förkortningen HOSM.

ning och en konsert på Malmö opera den 31 maj 2007. Konserten var en avslutning för hela projektet och fick namnet *Malmö är ni med oss?* med undertiteln *Sånger ur fyra stadsdelar; musik, kärlek, samarbete*. Här uppträdde de elever som var inblandade i fördjupningsarbetet tillsammans med musikerna från Spiritus Mundi och gästartisten Jessica Andersson.

3.7 Deltagande stadsdelar

I projektet samarbetade Spiritus Mundi med fyra olika stadsdelar i Malmö: Fosie, Limhamn – Bunkeflo, Rosengård och Södra innerstaden. Dessa stadsdelar är tämligen olika och för att läsaren ska kunna förstå och sätta sig in i projektet är det viktigt att man har en inblick i olikheterna mellan dessa stadsdelar. De statistiska uppgifterna är hämtade från publikationen *Områdesfakta för Malmö 2007* som finns att läsa på Malmö stads hemsida.

3.7.1 Fosie

Fosie beskrivs som en stadsdel med många ansikten. Här blandas höghus och industrier med herrgårdsmiljö och grönområden. De boende i Fosie kommer från många olika länder och olika samhällsklasser. Här bor knappt 40 000 människor varav 54 % har utländsk bakgrund. 13 % är andra generationens invandrare med två utlandsfödda föräldrar. Flest kommer från Bosnien-Hercegovina, Jugoslavien och Irak. Drygt hälften av invånarna i arbetsför ålder förvärvsarbetar, 54 %, och 23 % är utbildade på eftergymnasial nivå. Här bor ca 4500 barn och ungdomar i åldern 6-15 år, 11 % av stadsdelens totala befolkning (www.malmo.se, 2007).

Från Fosie deltog elever från Augustenborgsskolan, Gullviksskolan och Hermosdalsskolan.

3.7.2 Limhamn – Bunkeflo

Enligt Malmö stads hemsida är Limhamn en egen stad i staden och att dess invånare inte ser sig själva som Malmöbor utan att de bor på Limhamn. Stadsdelen är den största till ytan i Malmö och har drygt 37 000 invånare. Andelen invånare med utländsk bakgrund är 14 %, varav 3 % är andra generationens invandrare med två utlandsfödda föräldrar. Den största gruppen invandrare kommer från Danmark sedan följer Polen, Tyskland, Finland och Jugoslavien.

Totalt 78 % av befolkningen i arbetsför ålder (20-64 år) förvärvsarbetar och nästan hälften (48 %) är utbildade på eftergymnasial nivå.

Här bor 4559 barn och ungdomar i åldern 6-15 år, 14 % av stadsdelens totala befolkning (www.malmo.se, 2007).

Från Limhamn – Bunkeflo deltog elever från Djupadalskolan, Karl Johanskolan och Ängslättsskolan.

3.7.3 Rosengård

Rosengård är stadsdelen där många olika kulturer möts. Fler än femtio språk finns representerade och majoriteten av invånarna har utländsk bakgrund, närmare bestämt 76 % av de knappt 22 000 invånarna. Cirka 5 700 av dessa, eller 26 %, är födda i Sverige och har två utländska föräldrar. De flesta härstammar från Irak och Jugoslavien.

18 % har utbildat sig på eftergymnasial nivå och 38 % av invånarna i arbetsför ålder förvärvsarbetar. Detta innebär att drygt 6 av 10 står utanför arbetslivet. Jämför med Limhamn – Bunkeflo där bara drygt 2 av 10 är i samma situation.

Här bor cirka 4000 barn och ungdomar i åldern 6-15år, 18 % av stadsdelens totala befolkning. Detta gör Rosengård till Malmös barntätaste stadsdel (www.malmo.se, 2007).

Från Rosengård deltog elever från Rosengårdsskolan och Örtagårdsskolan i projektet.

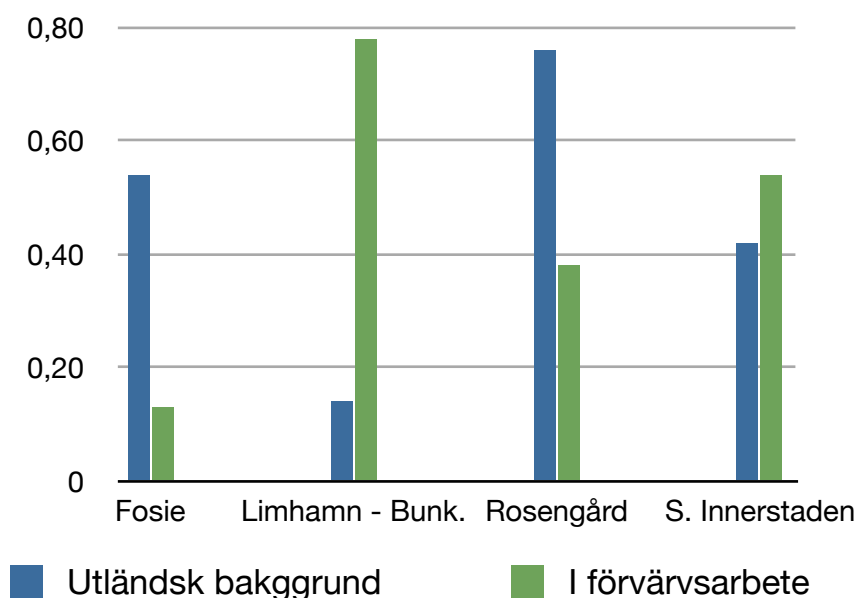
3.7.4 Södra Innerstaden

Södra innerstaden färgas starkt av att majoriteten av dess invånare är mellan 20-30 år. Här finns ett rikt kulturliv och pulsen är högre än i de övriga stadsdelarna. Området består till största delen av lägenhetsbyggnader och 70 % av alla bostäder i området är smålägenheter på ett eller två rum och kök. Stadsdelen har 32 528 invånare varav 42 % har utländsk bakgrund. 10 % är födda i Sverige och har två utlandsfödda föräldrar.

54 % förvärvsarbetar, samma procentandel som Fosie, och 44 % har eftergymnasial utbildning.

Här bor cirka 2300 barn i åldern 6-15 år, 7 % av stadsdelens totala befolkning (www.malmo.se, 2007).

Från Södra innerstaden deltog elever från Sofielundsskolan.

Bilden förtydligar de stora skillnaderna mellan stadsdelarna. Staplarna anger procentantalen från texten ovan.

3.7.5 Mest aktiva

Rosengård och Limhamn – Bunkeflo är de två stadsdelar som står för ytterligheterna. Rosengård är en invandrartät stadsdel med stor arbetslöshet och mycket tätbefolkat. Limhamn – Bunkeflo är en välbärgad stadsdel, stor till ytan och vars innevånare har ett jobb att gå till på morgonen. I min datainsamling har det framkommit att det är just dessa två stadsdelar som har varit mest aktiva i projektet, och framförallt i det goda mötet. På de skolor som ligger i dessa stadsdelar finns en vana att arbeta med den här typen av projekt (Holst, 2008-04-21).

Totalt deltog tio skolor i projektet.

3.8 Lpo 94

Det är relevant att diskutera varför man väljer att genomföra ett integrationsprojekt i skolan. Förutom den lust och drivkraft som finns, hos både Spiritus Mundi och de skolor och lärare som var och är inblandade i Möten – musik – mångfald eller liknande projekt, har skolan ett uppdrag att främja elevernas förståelse av andra människor och motverka diskriminering på grund av kön, etnicitet, religion med mera. Detta uppdrag finns fastställt av Skolverket och här följer de bitar som är relevanta i sammanhanget.

Enligt *Läroplanen för det obligatoriska skolväsendet* (1994) har ”skolan en viktig uppgift när det gäller att förmedla och hos eleverna förankra de grundläggande värden som vårt samhällsliv vilar på” (s. 3). Det mest självklara värdet i vårt samhälle är demokratin, men människors lika värde, jämställdhet samt solidaritet är även de grundläggande värderingar som ingår i skolans uppdrag att förmedla till eleverna.

I skolans uppdrag ingår även att bidra till förståelsen för andra människor och medmänsklighet. I dagens samhälle pågår en ökad internationalisering som ställer högre krav på ”människors förmåga att leva med och inse de värden som ligger i en kulturell mångfald” (Lpo 94, s. 4). Undervisningen ska genomsyras av flera perspektiv där det internationella perspektivet är viktigt av flera olika anledningar:

- För att kunna se den egna verkligheten i ett globalt sammanhang.
- För att skapa internationell solidaritet
- För att förbereda för ett samhälle med täta kontakter över kultur- och nationsgränser.
- För att utveckla förståelse för den kulturella mångfalden inom landet.

I kapitlet Skolans mål och riktlinjer finns som första punkt Normer och värden. Där beskrivs skolans sociala mål med fokus på att skolan ska sträva efter att varje elev utvecklar sin förmåga att fatta egna etiska beslut och ställningstaganden, sin respekt för andra människor och deras egenvärde och sina humanitära egenskaper. I läroplanen finns även direktiv för att eleven ska få ”uppleva olika uttryck av kunskaper.” (Lp0 94, s. 7) Bland dessa uttryck finns musik och dans som de skapande ämnen som ska vara en del av skolans verksamhet och den kunskap som eleverna ska förvärva. Bland kunskapsmålen finns flera punkter som är relevanta i ett projektarbete som *Möten – musik – mångfald*. Bland mål att sträva mot (Lpo 94, s. 9) finns hittat vi följande punkter som lätt kan appliceras på ett musik-/integrationsprojekt.

- Skolan skall sträva efter att varje elev utvecklar nyfikenhet och lust att lära

- utvecklar sitt eget sätt att lära
- utvecklar tillit till sin egen förmåga
- känner trygghet och lär sig ta hänsyn och visa respekt i samspel med andra
- lär sig utforska, lära och arbeta både självständigt och i tillsammans med andra

Från *mål att uppnå* hittar finns följande punkter:

- Skolan ansvarar för att varje elev efter genomgången grundskola
- har utvecklat sin förmåga till kreativt skapande och fått ett ökat intresse att ta del av samhällets kulturutbud
- har kunskaper om de nationella minoriteternas kultur, språk, religion och historia
- kan utveckla och använda kunskaper och erfarenheter i så många olika uttrycksformer som möjligt som språk, bild, musik, drama och dans
- har utvecklat förståelse för andra kulturer

Tydligt är att ett projekt som Möten – musik – mångfald är väl motiverat av den läroplan som finns fastställd av skolverket.

4. Teori

Följande kapitel delas in i tre delar. Den första delen definierar de olika begrepp som är relevanta för uppsatsen. Den andra, liknande projekt och utvärderingar, ger en inblick i de resultat som framkommit i projekt som liknar det som utvärderas i denna uppsats. Den avslutande delen behandlar filosofiska teorier kring ämnet musik som medel.

4.1 Begrepp

I artiklar och litteratur som berör ämnet integrationsprojekt förekommer en rad olika begrepp som det kan läggas olika värderingar i. Även Spiritus Mundi använder sig utav de här begreppen i projektbeskrivningar och dylikt. Därför vill jag beskriva en del av de här begreppen och vad de kan ha för olika laddning. Till min hjälp att klarlägga de olika begreppens betydelse har jag bland annat haft *Kulturskolan – en skola för alla?* (2007), en uppsats där Mikael Grafström behandlar flera av de begrepp som även jag har stött på under arbetets gång. Till min hjälp har jag även haft rapporten *Mångfald i Malmös kulturliv*, utgiven av Malmö stad 2007, samt Statens offentliga utredning *Mångfald är framtiden* (SOU 2007:50)

4.1.2 Integration

Begreppet *integration* betyder enligt Nationalencyklopedin ”process som leder till att skilda enheter förenas.” Samma lexikons juniorupplaga beskriver begreppet på det sätt som är vedertaget av gemene man: ”Integration är ett sätt att få invandrare och flyktingar att anpassa sig i ett nytt land.” Paradoxen i detta är uppenbar då den första definitionen pekar på ett möte och ett samspel mellan två olikheter, medan den andra definitionen tyder på att integration handlar om att få den invandrade att passa in i det nya landet, inte att det nya landet ska anpassa sig till de nya förhållanden som invandring innebär. Begreppet är således upplagt för missstolkningar. Nejadmehr (2004) menar att begreppet integration är innehållslöst när man definierar det med kulturell mångfald och poängterar att man bör uppmärksamma och ta till

sig de integrationsprocesser som pågår i samhället, parallellt med statligt finansierade integrationsprojekt. Vidare uppmärksammar han att ”invandrare verkar vara en mycket intressant socialgrupp att genomföra integrationsprojekt åt men helt ointressanta när de vill genomföra projekt själva” (Nejadmehr, 2004). Ett stort problem är att detta grundas i ett förmyndartänk där invandrare inte anses ha förmågan att ta ansvar (Nejadmehr, 2004).

4.1.3 Kultur

Ordet kultur har två innebörder som båda behandlas i denna uppsats. Kultur är dels en estetisk uttrycksform, till exempel musik som är Spiritus Mundis utgångspunkt, men i utvärderingen möter vi även kultur på en samhällelig nivå i bemärkelsen av en större grupp människor med gemensamma intressen och angelägenheter. Grafström beskriver begreppet utifrån Thorséns sätt att skilja på det estetiska kulturbegreppet och det antropologiska. I det estetiska kulturbegreppet innefattas endast de konstnärliga uttryckssätten. I det antropologiska ”är konstnärliga yttringar en del av hela människans aktiviteter” (Grafström, s. 13). Denna öppna definition av begreppet härstammar från det sena 1800-talets tänkare som mer preciserat innebär att kultur ”bör beteckna ett processuellt sammanhang” (Ek, 2008-05-25). Staffan Zetterholm ger en beskrivande definition av det antropologiska kulturbegreppet:

A system of common reference, common perception, conceptualisation of the world, beliefs, norms, language of a society influencing the organisation, the structure of a society.” (Zetterholm i Ljungar-Chapelon, 1997, s.4).

Zetterholm pekar här på ett samband mellan samhällsstrukturer och normer. Vidare har Ulf Hannerz en synvinkel på det estetiska kulturbegreppet som något som alltid förändras och som skiftar innebörd utifrån betraktarens ögon (Ljungar-Chapelon, 1997). Han beskriver detta med följande metafor:

When you see a river from afar, it may look like a blue (or green or brown) line across a landscape; something of awesome permanence. But at the same time, ‘you cannot step into the same river twice’ for it is always moving (Hannerz i Ljungar-Chapelon, 1997, s. 5).

I Sverige används det breda antropologiska kulturbegreppet som en motpol till det smala estetiska. Begreppet estetisk används i detta fall synonymt med konstnärlig (Saether, 1999). Men vad innefattar det antropologiska kulturbegreppet? I socialantropologisk forskartradition utgår man från Robert E. Keesings bok *Cultural anthropology* som säger att med kultur menas ett samhälles samlade erfarenhet och att begreppet därför syftar till vad människor lär sig och inte till vad de gör. I den svenska forskartraditionen görs dock inte denna uppdelning av sociokulturella system, vad människor gör, och meningssystem, vad människor tänker. De sociokulturella aspekterna innefattas i användandet av både det estetiska och det kulturanthropologiska begreppet (Saether, 1999).

Det förekommer olika varianter av den vetenskapliga specifikationen av begreppet kultur men betoningen ligger på kultur i form av meningssystem. De smala definitionerna av begreppet lämnar dock mycket av den mänskliga utvecklingen utan benämning vilket har lett till att flera antropologer sedan 1990-talet har återgått till den tidigare vida definitionen där kulturbegreppet innefattar hela människan; det hon har, gör och tänker (Ek, 2008-05-25).

4.1.4 Mångfald

I rapporten *Mångfald i Malmös kulturliv* (2007) beskriver sociologen Susanne Ewert hur begreppet i sig är så mångfacetterat att det i sig rymmer en mångfald. Begreppet kopplas ofta till mångkultur, som begränsar begreppet till just kultur och kulturyttringar. Mångfald är ett vidare begrepp som är viktigt att definiera om man väljer att arbeta med det. Ewert (2007) menar att mångfald annars kan komma att täcka in allt, och inget, och att det då blir svävande och obestämbart.

Ofta används begreppet medvetet när man inte vill använda det mer begränsade begreppet *mångkultur* eftersom det tonar ner ”känslan av krock mellan statistiska kulturgrupper” (Thorsén, 2001, s. 6).

4.1.5 Mångkulturell

Begreppet mångkultur är ett sammansatt begrepp där ordet kultur ”används i sin antropologiska betydelse” (Thorsén, 2001). Enligt Nationalencyklopedin innefattar mångkultur ”många olika kulturer och kulturyttringar” och att det syftar till de positiva möjligheter som detta innebär. Grafström (2007) menar att begreppet för allmänheten ofta står för ett tillstånd där olika kulturer möts och att det ofta associeras med segregation och invandrarproblematik, framförallt i storstadens förortsområden. Vidare poängterar Grafström (2007) vikten i att se begreppet i ett vidare perspektiv, att mångkultur, enligt Thorséns synsätt på kultur, innefattar alla olika kulturer. En sådan definition av mångkulturbegreppet bör således täcka ålder, kön och intresse likaväl som ursprung och etnicitet.

4.1.6 Interkulturell

Begreppet interkulturell representerar handling och rörelse mellan människor enligt Europarådets definition. Begreppet ska inte blandas ihop med mångkulturell om betecknar ett tillstånd och en position. Ordet inter i detta sammansatta begrepp står för ett skede där en kommunikation skermellan minst två personer med olika kulturell bakgrund. Begreppets andra ord, kultur, anger att förhållandet finns mellan kulturer (Thorsén, 2006).

4.1.7 Mångkultur och kulturell mångfald

Enligt Grafström (2007) har begreppet kulturell mångfald varit ett centralt begrepp i svensk politik och kulturdebatt ända sedan 1970-talet, men att målen för mångfaldsperspektivet i svensk kulturpolitik tydliggjordes först 1996 (Grafström, 2007). Dessa kulturpolitiska mål finns sammanfattade i broschyren *Mål, uppdrag och verksamhet* som beskriver Statens Kulturråds uppdrag och verksamhet. Broschyren finns att läsa på Statens kulturråds hemsida. Enligt denna publikation ska statens kulturråd ”främja kulturell mångfald, konstnärlig förnyelse och kvalitet och därigenom motverka kommersialismens negativa verkningar” (Grafström, 2007). Här talar man om mångfald i kulturlivet, mångkultur, parallellt som begreppet kulturell mångfald används. Det är viktigt att skilja på dessa två olika begrepp.

På regeringskansliets hemsida beskrivs Sverige som ett land med stor kulturell mångfald och att detta är en följd av ”de senaste årtiondes migration och ökande internationalisering” (<http://www.utbildning.regeringen.se/sb/d/5682>, 2008-05-25) och olika politiska satsningar för att öka den mångkulturella medvetenheten har genomförts under det senaste årtiondet, bland annat Mångkulturåret 2006 och införandet av regionala mångkulturkonsulenter.

I *Mångfald är framtiden* (2007) definieras kulturell mångfald från den estetiska synvinkeln och den antropologiska.

Med ett estetiskt perspektiv avses en mångfald av olika konst och kulturfomer, uttryck, stilar och genrer medan man med ett antropologiskt perspektiv avser en mångfald av idéer, åsikter och perspektiv. Under senare tid har det dock blivit allt mer vanligare att man med kulturell mångfald avser eniskt mångfald och en mångfald av kulturer utifrån ett antropologiskt synsätt. (SOU 2007:50)

Så skillnaden mellan mångkultur och kulturell mångfald är då följande. Mångkultur syftar på det politiska tillstånd där olika kulturer blandas eller lever sida vid sida. Vilket av dessa två tillstånd som åsyftas på till exempel den svenska regeringens hemsida framgår inte tydligt vilket innebär att det även på denna nivå inte har framgått att begreppet inte är klarlagt och att det används i olika mening. I begreppet kulturell mångfald innefattas alla olika kulturella uttrycksformer och allas lika rättigheter att ta del av och utöva dessa, oavsett kön, etnicitet, religion med mera. Idag talar man även om etnisk och kulturell mångfald för att bredda begreppet och betona den mångkulturella aspekten i den kulturella mångfalden.

4.1.8 Spiritus Mundis definition

I sin presentation på Spiritus Mundis hemsida används begreppet *interkulturell dialog* flitigt. På min fråga vad det betyder, och vilken skillnad de lägger i begreppen integration, mångfald, mångkulturell och interkulturell får följande svar: ” Man kan sammanfatta alla ovanstående ord till ett... Medmänsklighet (Melius, 2008-04-25).”

4.2 Musik som medel

Att använda musik som medel för att nå sociala mål i en verksamhet anser jag inte vara något ovanligt. I följande avsnitt redogör för varför musiken används och vilken funktion den kan ha i dessa sammanhang. Först görs en djupdykning i den samhällsbyggande funktionen sedan musikens gränsöverskridande, personlighetsutvecklande, fostrande och sociala funktion. Avslutningsvis ge en generell bild av gruppmusicerandets användning för att nå sociala mål.

Jag har valt att fokusera på musiken som medel för att nå sociala mål i en positiv och utvecklande bemärkelse. Det bör dock noteras att musik även kan användas som medel för att uppnå helt andra sociala mål, till exempel tortyr.

4.2.1 Musiken samhällsbyggande funktion

”Att det är något speciellt med musiken och att det händer något speciellt med oss när vi lyssnar till musik har vi nog alla någon gång märkt, även om vi kanske inte haft ord för det” (Nejadmehr, 2004). Raoul Nejadmehr (2004), mångkulturkonsulent i Västra Götalands län, menar att vi människor, gärna utsätter oss för vad han kallar den musikaliska sinneströrelsen och att vi har ett behov av musik. Nejadmehr (2004) anser att musikens kraft är dionysisk, enligt Nietzsches sätt att se på människan som en manifestation av musikalisk vilja. Det dionysiska strävar mot det kollektiva och obestämda medan dess motsats, det apolloniska, handlar om den individuella handlingen. Musiken har en direkt koppling till naturen och en dionysisk musiker eller konstnär kan skapa känslan att vi är en del av världsalltet genom att frambringa en enhet mellan människa och människa. Den dionysiska musikern kan förena ”musi-

kern, musiken och den universella viljan och genom dess sammansmältning i en dionysisk extas återförena människan med naturen” (Nejadmehr, 2004). Genom detta perspektiv menar Nejadmehr (2004) att framtidens samhälle kan skapas med musiken som medel och modell.

Ett sådant samhälle är ett flerstämmigt samhälle där alla kan göra sin röst hörd som olika stämmor i en kör och olika instrument i en orkester. I ett sådant samhälle växer gammalt och nytt, det invandrade och det svenska, tradition och förnyelse till en integrerad helhet, till en kultur. (...) Drivkraften bakom det hela är insikten om att demokratin i själva verket inte är något som ligger bakom oss; det är i första hand en utmaning och en brinnande uppgift som ligger framför oss. Målet är att ersätta den gamla avtjänade ordningen med en musikalisk ordning för att släppa krav på underordnad och överordnad, centrum och periferi. (Nejadmehr, 2004)

Nejadmehr ser vissa komplikationer med musiken som grund för att bygga det framtida samhället då musiken och rätten att utöva den fortfarande är kopplad till vissa scener och institutioner. Detta trots att den tekniska utvecklingen möjliggjort en frigörelse från det fysiska rummet. Detta bidrar till att vissa genrer gynnas och andra inte. Den västerländska konstmusikens arv har skapat estetiska kriterier och värderingar som inte all musik passar in i, värderingar som leder till en musikalisk segregation, diskriminering och ojämlikhet.

David J. Elliot syn på musikundervisning grundas i att densamma är ett medel för personlighetsutveckling och att tyngdpunkten i undervisningen bör ligga på musicerande i alla former, där även musiklyssning ingår. Förståelsen för musiken, eller en viss typ av musik, åstadkommer individen genom att delta i och vara en del av den musikaliska aktiviteten. Elliot menar att man bör låta elever ta del av olika musikkulturer eftersom detta är ett effektivt verktyg att nå skolans övergripande mål; att utveckla elevernas förmåga att samarbeta med och ha en vidsynt och fördomsfri inställning till varandra för att tillsammans kunna lösa (samhälls-)problem (Westerlund, 2002).

Även Lundström (1996) poängterar musikens samhällsbyggande funktion. Hon menar att musik påverkar barns personlighetsutveckling, och barnen är grunden till det framtida samhället. ”Därför borde det finnas en naturlig samverkan mellan våra båda universella skatter: musiken och barnen” (Antal Lundström, 1996, s. 91). Hon menar även att musikens har en inneboende och gåtfull makt mot negativa element som rasism och våld och istället förenar människor och får dem att älska varandra.

4.2.2 Gränsöverskridande funktion

När man blandar olika typer av musik uppstår det som kallas världsmusik. Världsmusik kopplas felaktigt ofta samman med etno-och folkmusikgenren men kan egentligen vara vilken blandning som helst. Världsmusiken anses av Nejadmehr (2004) och Thorsén (2003) ha en gränsöverskridande kraft vilken beskrivs nedan.

Musiken är till sin natur gränsöverskridande, och den väljer själv sina förutsättningar. Begreppet världsmusik baseras på en vision om en musik som inte baseras i den västerländska konstmusikens ideal och för att det inte placerar musiken i olika etniska fack. Världsmusik blandar lokalt med globalt, politik med religion och österländskt med västerländskt. Den är ett uttryck och en förebild för ett samhälle där föreställningar om genre, identitet och gränser upplöses. Musikernas lust att möta varandras kulturer och kommunicera i världsmusik skapar en enhet som inte begränsas av bostadssegregation, klass och sociala mönster. (Nejadmehr, 2004)

Thorsén (2003) beskriver musikens gränsöverskridande kraft genom att framhålla dess förmåga att ”förmedla möten mellan olik tänkande människor och kulturer. Genom den direkthet musikaliska upplevelser ger, kan vi brygga över sociala staket” (Thorsén, 2003).

4.2.3 Personlighetsutvecklande funktion

Som lärar på högstadiet ser jag dagligen hur stor musikens kraft kan vara i byggandet av en identitet och personlighet. Nejadmehr (2004) beskriver musikens funktion ur detta perspektiv som följer.

Som identitetsbyggande funktion har musiken mycket att bidra med. Det är idag omöjligt att växa upp utan att ära den tidigare generationens normer och värderingar. För att kunna skapa sig sin egen identitet och tolka omvärlden utefter sin egen person kan musik vara vägledande. I identitetssökandet är förebilder centrala. Uppskattade musiker kan betyda mycket för självförtroendet hos dem som identifierar sig med dem. Musik kan skapa mening och sammanhang i människans existens, den kan skapa ögonblick för eftertanke samt frigöra våra sinnen till att låta sig påverkas och utvecklas. (Nejadmehr, 2004)

Även Lundström vittnar om musikens frigörande kraft för tanken:

Musiken kan hjälpa till att människors tankar blir befriade från gamla stelade strukturer, fördomar och värderingar och förändras till flexibla tankeprocesser. De nya strukturerna i tänkandet resulterar i en förnyad insikt och påverkar våra känslor och handlingar. (Antal Lundström, 1996, s. 83)

Musik har en inneboende kraft och personlighetsutvecklande funktion. Elliot menar att upplevelsen av flow i musicerandet är viktigt eftersom det ökar självförtroendet och självkänslan. Flow är direkt kopplat till lyckat musicerande och känslan av att njuta av sin egen skicklighet (Westerlund, 2002).

4.2.3 Musikens fostrande funktion

I sin bok *Musikens gåva* ger Lundström (1996) exempel på musikens fostrande funktion i samhället. Genom musikalisk fostran, i till exempel musikskolor och kyrklig verksamhet, utvecklar barn och ungdomar sin solidaritet och förmåga att göra etiska ställningstaganden. Denna fostran sker inom amatörmusikrörelsen och arbetar inte efter någon pedagogisk modell eller pedagogisk medvetenhet men har en viktig funktion i den musikaliska socialisationen därför att de utvecklar barnens kvalitativa mänskliga behov (Lundström, 1996).

Den ungerska tonsättaren och musikpedagogen Zoltan Kodaly (1882 – 1967) menade att meningen med musikundervisningen ”är att musik är näring för intellektet, att ingen människa är helt utan musik, att musik bidrar till utvecklingen av solidaritet – samtidigt som den är ett uttryck för denna” (Varkøy, 1996, s. 74). Kodaly menar att en kör på bästa sätt är ett uttryck för social solidaritet. I en kör samlas många människor för att genomföra något som omöjligt kan utföras av en ensam person. Körsång förutsätter att man är många och varje enskild insats är lika viktig, oavsett individens begåvning.

4.2.5 Musikens sociala funktion

Att musik är gruppbyggande skulle troligtvis de allra flesta som arbetar med musik hålla med om. Lundström (1996) menar därutöver att ”människan behöver gruppsamhörighet för att utvecklas till en fungerande individ i samhället” (s. 81). Det finns ett tydligt samband mellan musik och gemenskap som övas och utvecklas i det musikaliska samspelet, både på individuell samt kollektiv nivå. När individens musikaliska färdighet ökar förstärks den musikaliska uppfattningsförmågan. Detta leder till att gruppen utvecklas och gruppkänslan förstärks.

Genom historien finns flera exempel på hur musiken har använts för att skapa identitet och sammanhållning. I till exempel den tyska ungdomsrörelsen användes musikens gemenskapsbyggande kraft där sången var uttrycket för rörelsens grundläggande kärna. Sångerna valdes med omsorg och användes för att skapa sammanhållning och kamratskap tvärs över samhällsklasserna (Varkøy, 1996).

Musikens förmåga att skapa gemenskap och grupperingar skapar trygghet och förstärker känslan av att vara rotad. Musiken kan bli både individens och gruppens identitet och fungerar som en symbol för denna. Den kollektiva, musikaliska upplevelsen förstärker gemenskapen och skapar en känsla av att hitta sin plats i universum (Thorsén, 2003).

4.2.6 Gruppmusicerande

Dillon (2007) har tittat på gruppmusicerande i skolan beskriver musicerandets kraft i dess förmåga att främja individens självkännet och sociala kompetenser.

Music making as a means of communion with others, as a wordless way of knowing others is a powerful idea for self-formation and promoting social inclusion. Music making in congregations, bands and ensembles provides a vehicle for social interaction based on a musical discourse and construction of self. It is about connections between people and how they respond collectively to context, shared values and how sound might be used to express something about a collective identity. It is about relational knowledge and ways of knowing that are not dependent upon words and language. (Dillon, 2007, s. 165)

I det gemensamma musikskapandet och samarbetet med andra vidgas individens sociala kontaktnät och förståelsen för andra människor ökar. I en situation där elever spelar tillsammans finns ingen hierarki. Varje instrument och varje individ är lika viktig. Alla arbetar mot ett gemensamt mål i en trygg och icke tävlingsinriktad miljö där varje elev får chans att utveckla sin sociala kompetens (Dillon, 2007).

Olika färdigheter som tränas i ensemblespel:

- det sociala kontaktnätet utvidgas
- grupparbete/samarbete och problemlösning i grupp
- gruppbyggnad, skapar en känsla av samhörighet

4.3 Liknande projekt och utvärderingar

Under denna rubrik presenteras några liknande musik- och integrationsprojekt och utvärderingar. Varje del avslutas med en personlig reflektion som följs upp i diskussionskapitlet.

4.3.1 Linkworkers

Mellan åren 1999-2004 pågick en storstadssatsning från den svenska regeringens sida som resulterade i flera olika typer av integrationsprojekt. Flera av de projekt som genomfördes i Malmö har utvärderats av tre sociologer vid Lunds Universitet: Susanne Ewert, Marianne Liedholm och Göran Lindberg. Tillsammans har de dragit en rad ”generella slutsatser om vad som karakteriserar framgångsrika metoder för att åstadkomma integration” (Ewert m.fl., 2004, s.1). Dessa finns sammanställda i artikeln Linkworkers – överbryggare, ett nödvändigt inslag i lyckade integrationsprojekt, som presenterades vid Nordiska sociologikongressen 2004. I artikeln beskrivs bland annat ett projekt som genomfördes på Munkhätteskolan i Malmö, 2003. Där ingick arbetslösa akademiker med utländsk bakgrund varav flera med mångårig pedagogisk erfarenhet från sitt hemland. Akademikernas arbetstid fördelades på att arbeta med barnen i skolan, kontakter med föräldrarna och egen fortbildning. I artikeln poängteras den positiva effekten av ”vad som åstadkoms i kontakten med föräldrarna. Att detta är en betydelsefull länk kan inte nog poängteras” (Ewert m.fl., 2004, s. 5). I detta projekt verkar den största vinsten ha varit att skolorna har fått en bättre kontakt med barnens föräldrar. Är detta en slutsats och erfarenhet som även de inblandade i projektet *Musik – mångfald – möten* har gjort?

4.3.2 Starka och svaga nätverk

I utvärderingen av storstadssatsningen i Malmö uppmärksammar författarna ”starka respektive svaga nätverks betydelse för integrationsprocessen och möjligheten att strategiskt använda sig av dem för att uppnå ökad integration” (Ewert m.fl., 2004, s. 8). Dessa studier innefattar även särskilda intresseorganisationer och föreningar. Organisationerna har haft en varierad effekt på det integrationsarbete som satsningen skulle främja. ”Ofta har de bidragit till en ökad integration, men vid några tillfällen har de varit ett hinder för integrationsarbetet” (Ewert m.fl., 2004, s.8). Detta fenomen beskriver författarna med termerna starka och svaga nätverk.

När man talar om starka nätverk och strong ties tänker man oftast på mindre och i sammanhanget väldefinierade grupper, medan de svaga nätverken och weak ties leder tankarna till relationer mellan grupper, och till grupper som inte definieras som primärgrupper. Ett kännetecken för de svaga nätverken är att de på ett funktionellt sätt förenar en mängd människor utan att var sig stänga inne eller sluta ute människor. Fler människor kan således nås genom svaga än starka nätverk. I de svaga nätverken kan man förenas kring något behov, tema, intresseområde etc. men också pragmatiskt och instrumentellt dra nytta av nätverkets olika förgreningar. Detta gör det svaga nätverket gynnsamt med tanke på kommunikation och praktisk nytta. (Ewert m.fl. 2004)

Författarna menar att de svaga nätverken har en förmåga att fungera som broar mellan olika grupper och samhällen och kan förmedla kommunikation mellan indirekta kontakter. En person som har kontakt med många svaga nätverk får tillgång till, och chans att påverkas av, många olika influenser och informationer. Detta gör att de svaga nätverken är betydelsefulla i sin förmåga humanisera och bygga broar mellan människor. Förekomsten av svaga nätverk i menar man kan underlätta i ett samarbete där olika organisationer och personer arbetar med till exempel integration.

4.3.3 Musikprojekt

I min tidigare uppsats, *Det musikdramatiska projektet* (Beurling, 2004), studerade jag genomförandet av ett kreativt projekt på Centralskolan i Svedala och huruvida det stämde överens med målen i musik, uppställda i Skolverkets kursplan för grundskolan. I uppsatsen konstaterar jag följande. ”Elevens individuella utveckling är det främsta syftet med det kreativa projektet. Denna utveckling främjas genom det kollektiva skapandet, det sociala samspelet och kommunikationen med andra människor” (Beurling, 2004, s. 17).

5 Metod

I detta kapitel redogörs för det tillvägagångssätt som jag har använt mig utav för att samla in empiriskt material: enkätundersökning och intervju.

5.1 Intervju

Jag har valt att arbeta med kvalitativ forskningsintervju i vilken forskaren samlar kunskap genom att två personer samtalar om ett gemensamt ämne. Syftet är att få en kvalitativ bild av intervjuobjektets livsvärld. Intervjuobjektet kan med egna ord beskriva sitt förhållande till och tankar om omvärlden och intervjuaren har möjlighet att formulera om frågorna och ändra ordningsföljden för att bättre följa upp svaren som ges (Kvale, 2007).

Jag har utfört en intervju med Thomas Holst, en av medlemmarna i Spiritus Mundi. Henrik Melius var på resa i mellanöstern vid tillfället då intervjun behövde genomföras och därför blev jag hänvisad till Holst, som också är en medlem som funnits med i organisationen sedan starten. Intervjun genomfördes i Spiritus Mundis lokaler, House of Spiritus Mundi (HOSM), i centrala Malmö. Intervjun dokumenterades på mini-discspelare. Jag har informerat Holst om att materialet kommer att användas i uppsatsen och att han får del av texten och har rätt att korrekturläsa och kontrollera att jag har tolkat och skildrat hans berättelse på ett etiskt riktigt sätt.

Intervjun föreberedes utefter ett antal frågor och punkter som jag ville ha svar på och få mer information om. Intervjun gick så tillväga att Thomas Holst berättade fritt om sin bild och upplevelse av projektet *Möten – Musik – Mångfald* utefter de fåtal frågor jag ställde.

Jag har följt Kvales (1997) råd om att ge intervjun en ram i form av en inledande och avslutande orientering kring intervjun. Vårt möte inleddes med att jag kortfattat beskrev bakgrunden till min utvärdering och vilket syfte uppsatsen hade. Jag bad sedan Thomas visa mig runt i lokalerna. Som en naturlig följd berättade då Thomas lite om verksamheten, vad som pågick i lokalerna för stunden och vad som hade föregått.

Jag har valt att analysera intervjun utefter metoden meningskategorisering (Kvale, 1997). Intervjun kodas här ner till olika kategorier. I mitt fall har jag valt kategorierna musikens kraft, erfarenheter och organisationen. Kategorin organisationen innefattar fakta om projektet samt fakta om organisationen Spiritus Mundi. Dessa fakta finns med i bakgrundskapitlet. Kategorin erfarenheter delas i sin tur in i flera olika kategorier: att arbeta med barn, att arbeta med skolan, att bygga ett projekt samt övriga erfarenheter.

För att ställa vissa kompletterande frågor efter min intervju har jag använt mig av epostkorrespondens med Thomas Holst och Henrik Melius.

5.2 Enkätundersökning

E-post skickades ut till de inblandade pedagogerna där de ombads svara på enkäten som fanns utlagd på en angiven webbplats. För att skapa enkäten använde jag mig av programmet Survey Solutions. Inledningsvis kontaktade jag de 28 inblandade pedagogerna, varav jag fick svar från arton. Tolv av dessa arton valde att svara på enkäten. Det ringa underlaget är en aspekt som måste beaktas i analysen av resultatet.

Analysen har genomförts med ett kvalitativt perspektiv, med fokus på de öppna frågorna samt värderingsfrågorna frågorna i enkäten.

5.3 Etiska överväganden

Alla informanter som medverkat i enkätundersökningen har jag i denna uppsats låtit vara anonyma.

6 Resultat

6.1 Intervjun

Intervjun är genomförd med Thomas Holst, en av medlemmarna i Spiritus Mundi. Intervjun gjordes den 21 april 2008 på HOSM, organisationens lokaler vid Lilla torg i Malmö. Därefter skedde även viss e-postkorrespondens för att förtydliga några oklarheter. Under följande rubriker sammanställer jag de erfarenheter som framkom i min intervju med Thomas Holst: *Att arbeta med barn*, *Att arbeta med skolan*, *Att bygga ett projekt* och *Övriga erfarenheter*.

6.1.1 Att arbeta med barn

Spiritus Mundi är en organisation som innan *Möten -musik – mångfald* inte hade genomfört något projekt som riktade sig till skolbarn. Inom organisationen fanns från början inte heller någon erfarenhet av att arbeta med skolan, och allt vad det innebär. I projektet knöts ett antal personer och musiker till organisationen som hade den pedagogiska erfarenheten att arbeta med barn. Detta innebär givetvis att det numera hos varje medlem av Spiritus Mundi som var med och arbetade med barnen finns en samlad pedagogisk erfarenhet. En liten del av denna erfarenhet framkommer i min intervju med Holst vilken redogörs för nedan.

Thomas Holst viktigaste erfarenhet av att arbeta med barn är att barn är vuxna människor. Detta kan verka paradoxalt men är egentligen väldigt enkelt. Han menar att i arbetet med barn är det viktigt att veta att barn inte är särskilt annorlunda än vuxna. Barn reagerar och känner som vuxna gör i nya och obekanta situationer. Ett exempel är när barn från två olika skolor möts på HOSM. Som vuxen vill man gärna känna in situationen, lokalerna och de människor man träffar, innan man börjar interagera med dem. Detsamma gäller för barnen. Barn behöver också tid på sig att känna in den nya situationen.

För att nå fram till och påverka barn finns det två aspekter som Holst finner viktiga. Den ena är att man inte ska anpassa verksamheten för mycket för just barn. Då är risken att man särbehandlar barnen och fokuserar på vad de klarar av och vad de inte klarar av. Detta knyter an

till lärdomen att barn är vuxna människor. Den andra är att man inte ska vara för tydlig med projektets syfte inför barnen. Det är istället att föredra att låta barnen själva känna in situationen och skaffa sig egna erfarenheter. Projektet ska erbjuda dem möjligheten att skaffa sig erfarenheter, men inte påtvinga dem dessa. I ett projekt som arbetar för ökad integration riskerar man annars att belysa segregationen om man 'matar på' för mycket.

6.1.2 Att arbeta med skolan

När en fristående organisation ska närma sig skolan för att söka ett samarbete finns det två olika vägar att gå. Den ena är att rikta sig direkt till pedagogerna för att sedan arbeta sig uppåt i skolväsendet för att förankra projektet. Det andra sättet är att börja i toppen, hos skol- och utbildningschefer, och sedan arbeta sig nedåt. Spiritus Mundi har genom arbetet med projektet fått erfarenheten att det senare sättet är att föredra.

För att lyckas med ett projekt där en ideell organisation ska samarbeta med skolan är det viktigt att projektet är väl förankrat i skolledningen. Om det inte är det är risken att de pedagoger som ska arbeta med projektet känner sig osäkra i sitt arbete och engagemang. Men ännu viktigare för att uppnå ett lyckat resultat är att ha en bra kontakt och dialog med pedagogerna. Holst menar att "logistiken och kommunikationen är helt avgörande" (Holst, 2008-04-21) i arbetet med den här typen av projekt. Kommunikationen bör vara rak och enkel för att få ett så tydligt informationsutbyte som möjligt.

Projektet ska förankras i skolledningen, men i det praktiska arbetet är det till stor fördel om man kan göra den fortsatta kommunikationen direkt med den pedagog som är inblandad. Är kommunikationskedjan för lång är risken stor att informationen inte når fram och/eller miss-tolkas.

6.1.3 Att bygga ett projekt

I starten av ett projekt är det viktigt att projektet definieras och kartläggs. Det är att föredra om projektets ramar är fastställda och att alla medarbetare inom organisationen har en klar bild av projektets syfte och omfattning. Om organisationen inte är helt klar med dessa bitar är det givetvis mycket svårt att presentera och sälja in projektet hos någon annan eventuell medaktör eller samarbetspartner.

I början av ett projekt finns det en viss risk att man planerar ett projekt som i realiteten är mycket svårt att genomföra. Baserat på författarrens egen erfarenhet törs jag säga att detta gäller vilket projekt som helst. När man brinner för något och går igång på det är det lätt att idéerna och planerna skenar iväg och blir orimligt stora. I Spiritus Mundis fall var det så att projektet lämnades väldigt öppet och dessutom fanns det inte tidsmässigt utrymme att planera projektet innan det drog igång. Samtidigt som arbetet skulle utföras så skulle det också formuleras. Projektet blev ett stort och omfattande projekt med många olika delar igång samtidigt. Alla moment i projektet var inte klarlagda från början vilket ibland kunde leda till att det kändes tungt och kämpigt.

När man ska presentera ett projekt för andra, eventuella medarbetare och samarbetspartners, kan det vara klokt att 'hålla igen' lite. Den som presenterar projektet för någon utomstående är givetvis en eldsjäl som brinner för sitt projekt och det är lätt att bli överambitiös och lovrada sina egna idéer och tankar. Det är viktigt att man är medveten om vem man riktar sig till

och lägger sin presentation på den nivå som passar och att man förklarar så enkelt man bara kan. Det är viktigt att den som projektet presenteras för upplever det presenterade som någonting positivt och inte något som kommer bli en belastning.

Att lämna ett projekt öppet med utrymme till medbestämmande hos de olika samarbetsparterna är inte alltid det som efterfrågas. Spiritus Mundi har i sitt samarbete med skolorna känt av att det finns en lättnad i när allt är färdigt och välplanerat. Det uppskattas att projekt är välformulerat och specifikt. Då blir projektet mer överskådligt och lättare att ta ställning till.

Holst belyser även vikten av eldsjälens och dess funktion i ett projektarbete. För att starta upp och driva ett projekt likt *Möten – musik – mångfald* krävs en entreprenör, med vilda idéer som vågar satsa och som har förmågan att få med sig andra i det han/hon gör.

Alla de idéer som uppkommer i arbetet med projektet ska inte förkastas, även om de efter en tids arbete kanske verkar orealistiska och extravaganta. Spiritus Mundi avslutade sitt projekt med att göra en konsert där de barn och ungdomar som var inblandade i fördjupningsarbetet, som beskrivs i kapitel 3.6, uppträdde tillsammans med Spiritus Mundi-orkestern. I min intervju med Thomas konstaterar han, nästan ett år efter projektets avslut, att det var på gränsen till överdrivet att avsluta projektet på Malmö Opera, Malmös största musikscen med plats för drygt 1500 åskådare. Men konserten gav ett mervärde i form av uppmärksamhet. I min analys av intervjun blev jag osäker på vilken typ av uppmärksamhet Holst syftade på och bad honom därför beskriva detta i en e-post där jag ställde denna kompletterande fråga. Han svarade:

Konserten på Malmö Opera samlade en stor, och ovanligt bred, lyssnarskara. Min erfarenhet är att det är svårt att få alla delar av Malmös befolkning att komma till engagemang i staden, med undantag för Malmöfestivalen kanske, som är rätt "bred". Här lyckades vi med det, folk från Rosengård och Fosie stadsdel samlades med politiker som Ilmar Reepalu (socialdemokratiskt kommunalråd i Malmö, förf. anm.) i samma ärende: att uppleva det mångkulturella Malmö och se en vision av hur det kan se ut i framtiden, att minska avstånden mellan innevånarna från de olika stadsdelarna. (Holst, 2008-04-24)

Att relationerna med vissa samarbetsparter har fördjupats kan vara en direkt följd av den stora konserten på Malmö musikteater. Att en ny och liten organisation, som Spiritus Mundi var 2007, tidigt får en chans att visa upp sig och sin kapacitet för exempelvis politiker eller andra samarbetsparter, är bra för den framtida verksamheten. Förutsatt att det som visas upp är bra och uppskattas av, i detta fall, publiken.

6.1.4 Övriga erfarenheter

När man arbetar med ett så stort och brett projekt som *Möten – musik – mångfald* var är det svårt att nå på djupet i sin målsättning och få de direkta effekterna att leva vidare efter projektets avslut. I projektet var många skolor och många barn involverade och förhoppningen att den kontakt som skapades mellan barnen skulle leva vidare har inte infriats. Detta har lett till att Spiritus Mundi i sitt fortsatta arbete inte genomför lika breda projekt utan försöker arbeta mer på djupet och nå längre i sin målsättning. Holst tror att om man arbetar med färre elever och fler möten så är det mer troligt att Spiritus Mundi ska lyckas i sin målsättning att vara "igångsättare till någonting som kan få leva vidare" (Holst, 2008-04-24).

I projektet var det främst de stadsdelar som representerar ytterligheterna i Malmö, Limhamn och Rosengård, som var mest delaktiga. Den faktiska orsaken till detta kan inte Thomas Holst redogöra för, men ger en personlig teori om att det finns en vana i de skolorna att arbeta med liknande projekt och att det därför inte fanns någon rädsla eller skepsis utan ett stort engagemang att delta i projektet och få ut så mycket som möjligt av det. Holst konstaterar att de som tar för sig mest får mest och att Spiritus Mundi i efterhand hade en diskussion om effekterna av det. Risken finns att man arbetar med skillnader och olikheter istället för motverka det samma om man alltid arbetar med ytterligheterna. ”Då förstärker man någonting som man vill jobba emot” (Holst, 2008-04-24).

6.1.5 Musikens kraft

Eftersom stora delar av Spiritus Mundis medlemmar är musiker var det naturligt att arbeta med musik i projektet, det låg nära till hands. När jag ber Holst berätta om vad det är som gör just musik så bra att använda i ett integrationsprojekt så menar han att alla människor på något sätt kan delta i övningar som är relaterade till musik. Alla människor har en gemensam nämnare i musik och att det är något enkelt som alla lätt kan ta till sig och delta i. Det krävs väldigt lite för att vara delaktig i ett musikaliskt sammanhang. Det räcker att lyfta sina händer och klappa eller göra en enkel rörelse så är man genast med.

Musik är även ett utmärkt medel att använda som en igångsättare på en kommunikation mellan människor och att man med mycket små medel kan få igång ett energiflöde i lokalen. Holst poängterar även vikten av det kroppsligt fysiska. Kroppsspråket signalerar väldigt tydligt en människas inställning till något eller någon och musiken kan fungera som en frigörande kraft. Som exempel när olika människor som inte känner varandra samlas för ett första möte kan en fysisk musikalisk aktivitet, exempelvis en rörelsesång, väldigt tydligt visa vilket stämningläge de olika individerna är i. Holst säger: ”Är man aggressiv och fientligt inställd så rör man inte på sin kropp en millimeter, men i och med att man har gjort det (rört sig förf. anm.) så har man signalerat till sig själv och till de andra att jag är mottaglig för ett möte” (Holst, 2008-04-21).

Musikern Max Soumah var en stor tillgång för arbetet med barnen i Det goda samtalet. I min intervju konstaterar Holst att projektet troligtvis inte hade lyckats så bra som det gjorde om Soumah inte hade varit med. Han beskriver hur Soumah med mycket små medel, som en sång och en trumma, lyckas få med sig både barnen och övriga musiker i det han gör. Bäst beskrivs detta av Holst egna ord:

Dels är han så bra med barnen och sen får vi andra mycket självförtroende via Max. Han drar med sig oss, han skapar en stämning av att det här ju världens enklaste grej. Det finns ingenting som är enklare i världen just nu än att sitta och spela och få med de här kidsen i detta. Det är busenkelt. Så är det ju inte, men han sprider den stämningen. (Holst, 2008-04-24)

6.1.6 Effekter av projektet

En positiv av projektet är det fortsatta arbete som Spiritus Mundi gör. I ett projekt, *Riyadh calling: Malmö are you with us?* reser skolbarn från Malmö tillsammans med lärare och föräldrar till Riyadh för ett utbyte med saudiska barn. Där skapas möten mellan barn och föräldrar från olika stadsdelar, mellan lärare och mellan de människor de möter i Riyadh. Även det-

ta projekt är riktat mot barnen men Spiritus Mundi arbetar även mot lärarna och föräldrarna vilket lätt glöms bort i sammanhanget.

I Spiritus Mundi är inte kultur (det estetiska begreppet) något märkvärdigt, fint eller fult. Där är kultur en del av vardagen och genomsyrar hela verksamheten. En förhoppning är att med hjälp av kulturen få de barn Spiritus Mundi träffar att trivas bättre. Utifrån de uppgifter som Spiritus Mundi fått från pedagoger som var inblandade i projektet är detta en målsättning som organisationen, enligt Holst, lyckades med i projektet. Lärarna har sett barn som trivts bättre i skolan som en direkt följd av de möten som Spiritus Mundi skapade med barnen och att de trivs bättre i skolan.

6.2 Enkäten

Den enkät som genomfördes bland de inblandade pedagogerna syftade till den gemensamma utvärdering som denna uppsats ursprungligen var en del av. Då frågeställningen förändrades fyllde inte längre alla frågor och svar någon funktion för forskningen och därför har jag här valt att inte redogöra för hela. Jag har dock kunnat använda mig utav svaren från enkäten för att tolka värderingsfrågorna. Enkäten i sin helhet finns som bilaga att studera för den som önskar. Svaren finns arkiverade.

6.2.1 Deltagande

Bland de tolv svarsenkäterna finns informanter från alla i projektet medverkande stadsdelar utom Södra innerstaden. Flest svar har kommit in från Limhamn – Bunkeflo. I svaren framgår det att elever från alla skolor har varit på konsert med Spiritus Mundi på Palladium i Malmö. Sju av tolv anger att elever från deras skola har deltagit i det goda samtalet och samma antal har elever som deltagit i fördjupningsarbetet som avslutades med en konsert på Malmö Opera.

6.2.2 Bild av projektet

För att få en bild av hur projektet gick till mer i detalj ställde jag i enkäten ett antal öppna frågor vilka redogörs för nedan. Det öppna svarsfältet gav informanten möjlighet att svara så kortfattat eller utförligt som han eller hon önskade. De flesta av dessa svar redogörs för i punktlistorna nedan. Vissa svar är direkta citat medan andra är redigerade till ett tydligare skriftspråk.

Hur har samarbetet med Spiritus Mundi sett ut?

- Konsert, arbete med litteraturteamet, integrations övningar.
- Vi har varit i Spiritus Mundis lokaler tillsammans med en klass från Ängslättskolan.
- Vi har sjungit, gjort olika övningar, framträtt för varandra m.m.
- Rätt rörigt med många ändringar och förändringar. Det ursprungliga projektet blev aldrig genomfört.

- Klassen var på konsert på Palladium, men tyvärr var jag inte med. Sen var vi på Spiritus totalt 3 gånger då de träffade andra elever, delades in i grupper och skrev musik. Allt spelades in på skiva, visst framfördes på konsert.
- Det framgick inte hur mycket jobb det skulle krävas av mig. Trodde mer eller mindre att mina elever skulle lånas ut vid tre tillfällen och inte mycket mer. Till detta kom en hel del administrativt jobb med att förmedla frånvaro och tider till arbetslaget på skolan. Samt att vara länken mellan Spiritus Mundi och eleverna, föräldrar och skola. Samt att delta en hel dag samt kväll på Malmö Opera.
- Vi har kommit till Spiritus med en grupp elever från Ängslätt och en grupp från Örtagård. Där har vi gjort olika saker, t ex dansat och sjungit tillsammans.
- Min klass har skrivit musik tillsammans med en klass från Värner Rydénsskolan. De har sedan framfört den på Palladium och sedan på Malmö Opera.

Varför valde din skola att arbeta med projektet?

- Integration behövs på skolan.
- Det var ett bra steg i vårt integrationsarbete.
- Eleverna i Limhamn är enligt min åsikt mycket isolerade från andra delar av Malmö. De behöver träffa barn från andra stadsdelar för att öka förståelsen dem emellan. Man slåss inte med den man är kompis med.
- Vi söker ständigt kontakt med samarbetspartners utanför stadsdelen och skolan.
- Vi blev introducerade på skolan genom Thomas Holst. Rektorn frågade om någon från mellanstadiet var intresserad och jag svarade ja.
- Vi blev tillfrågade.
- Vi har musikprofilklasser så det kändes naturligt. Vi vill också att våra elever ska möta elever från andra kulturer, kändes stimulerande att skriva musik.

Här framgår det att anledningen till att skolorna valde att delta i projektet skiftar brett. Flera svar berör integrationsperspektivet, men även musiken tycks ha spelat en viss roll.

Övriga kommentarer:

- Trist att det inte blev någon uppföljning på det arbete som eleverna lagt ner på att skriva till boken. En hög med uppsatser ligger i papperskorgen.
- Ett trevligt arrangemang.
- Det kunde förefalla rörigt ibland på våra repetitioner och en del högstadieelever kom utan lärare, vilket inte var bra då en del av dessa inte skötte sig så exemplariskt. Konserterna var dock värda allt jobb vi lagt ner. Jättebra musik som dessutom gavs ut på cd.
- Det behövs mötesplatser och fler kulturella upplevelse i skolan för att uppleva glädje och harmoni i vardagen.
- Projektet var roligt och stimulerande för alla!

- Först skulle vi skriva musik på Djupadal och andra klassen ute på Rosengård, men jag ville absolut att vi skulle mötas på Spiritus annars är det inget samarbete och inget möte, vilket projektet ju skulle utgå från!
- Ett mycket trevligt projekt som jag gärna startar upp igen med mina nya klasser.
- Mycket bra initiativ. Gärna mer sådant!

6.2.3 Positiva och negativa effekter

I enkäten ställdes frågan om det framkommit några positiva respektive negativa effekter av projektet. Tio av tolv svarar ja på frågan om de märkt några positiva effekter. Två svarar nej på samma fråga. Elva av tolv har lämnat kommentarer över vilka positiva effekter de märkt. Dessa kan delas in i tre olika kategorier som rör musik, självutveckling och socialt samspel. Utifrån dessa kategorier blir det tydligt vad eleverna har tränat och lärt sig i projektet.

Musikaliska effekter:

- Musikaliskt engagemang
- Eleverna utvecklades musikaliskt

Självutveckling:

- Eleverna vågar mer, framträda inför varandra. Våra elever har märkt att de är väldigt lika barn från andra stadsdelar, samma intressen, tycker och tänker lika m.m.
- Jag tror att vi har haft positiva effekter på individuell nivå -elever har upplevt och medverkat i något som de aldrig har haft möjlighet till tidigare.
- Eleverna fick positiv respons, därav växte deras självförtroende.

Socialt samspel:

- Bättre kontakt med de inblandade eleverna vilket har blivit positivt för det fortsatta vardagsarbetet .
- Mötet med andra elever från andra delar av staden.
- Integration med andra kulturer.
- Ökad förståelse mellan stadsdelarna.
- Möte med nya elever och vuxna

Tre av tolv informanter svarar att de har märkt negativa effekter medan nio svarar att de inte har det. Samma tre som har märkt dessa negativa effekter har också kommenterat detta:

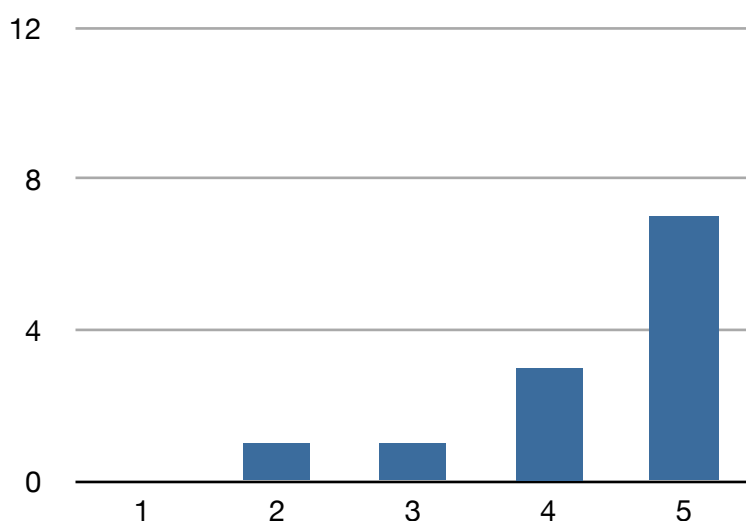
- Det har varit rörigt och många olika besked och ändringar under resans gång. En del beroende på Spiritus Mundi men mycket beroende på att jag dels inte hade stöd i min egen organisation för projektet, dels inte hade någon handläggare som kunde jobba med det helhjärtat.

- En del elever tyckte att de missade vanliga skolan för mycket. Därför hoppade de av projektet. Det tog mycket tid att förflytta sig från skolan med vanlig stadsbuss. Ibland fick vi dock åka med bokad buss vilket underlättade mycket.
- Mobbing av elev.

6.2.4 Värderingsfrågorna

Deltagarna i enkätundersökningen fick värdera femton påståenden från ett till fem där siffran ett representerar *stämmer ej* och siffran fem *stämmer helt*. De figurer som presenteras nedan ska inte tolkas som en procentuell fördelning av alla inblandade pedagogers åsikter. Eftersom det endast är tolv informanter som har svarat på enkäten är det omöjligt att göra några generella bedömningar av svaren. Däremot vill jag på ett överskådligt sätt presentera de åsikter som ändå framkommit. De tolv svaren representeras av hela cirkeln, och en fjärdedels tårtbit blir alltså endast tre personers åsikter. Detta är viktigt att läsaren erinrar sig själv om då och då vid den fortsatta läsningen.

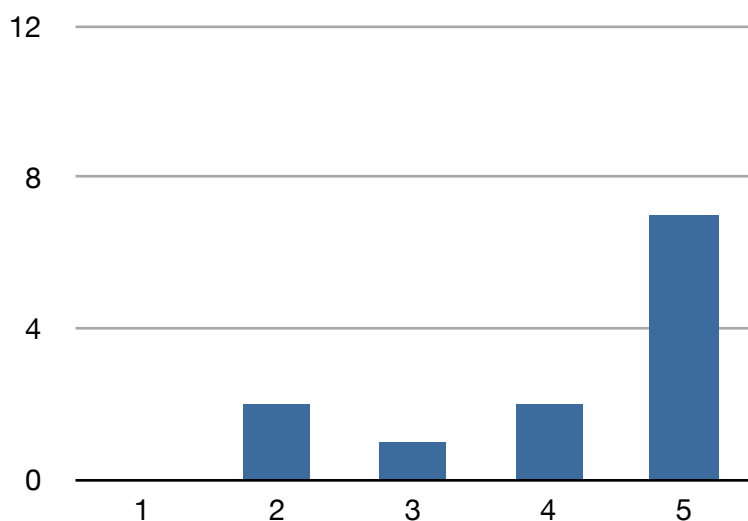
(A) Jag har haft ett nära samarbete med Spiritus Mundi

Samarbetet har sett olika ut bland de svarande. Vissa har haft ett mycket nära samarbete med organisationen och har också blivit inblandade i projektet på Spiritus Mundis initiativ, enligt svaren i fråga fem i enkäten (se bilaga 1).

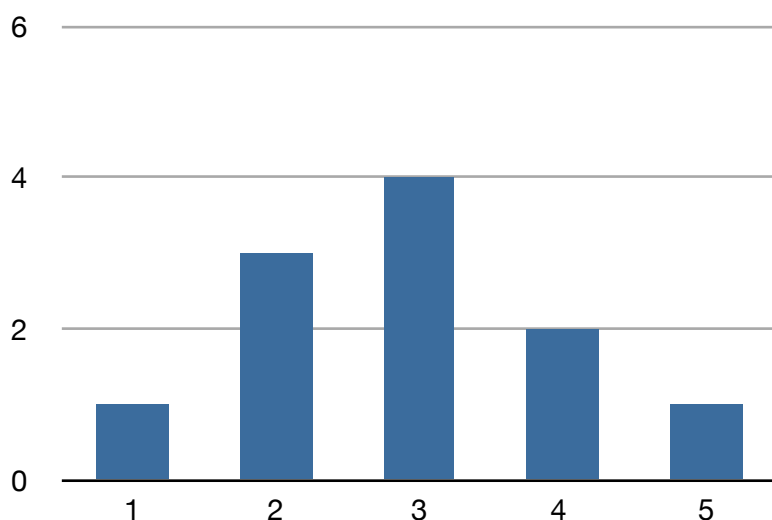
I de följande två påståendena, (B) *Jag skulle vilja genomföra ett liknande projekt igen* och (C) *Jag skulle rekommendera andra skolor att arbeta med liknande projekt*, värderar de flesta till fyra eller fem. Några har svarat två, vilket innebär att de troligtvis inte skulle hoppa på ett liknande projekt igen, och inte heller rekommendera andra att göra det. Det bör här framhåvas att det inte alltid är så att den informant som värderat påstående (B) lågt också värderar (C) lågt. En informant skulle till exempel gärna genomföra ett liknande projekt igen, men skulle troligtvis inte rekommendera någon annan att göra det samma.

(D) Jag har fått en ökad förståelse för arabisk kultur

En majoritet av informanterna anser sig ha fått en ökad förståelse för arabisk kultur. Nio av tolv har värderat påståendet med siffran fem eller fyra.

(E) Jag har fått en ökad förståelse för andra kulturer

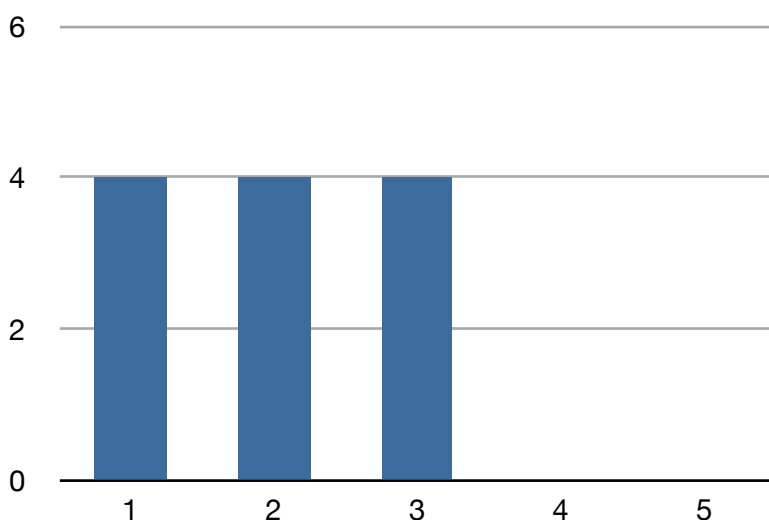
Eftersom svarsfrekvensen ligger runt siffran tre tolkar jag det som att de flesta anser sig ha fått en liten förståelse för andra kulturer. De informanter som värderat påståendet mitt emellan stämmer ej och stämmer helt anser troligtvis att påståendet stämmer delvis. Den som värderat påståendet till stämmer ej kanske inte har kommit i kontakt med någon annan kultur än den arabiska i projektet, och den som svarat stämmer helt kan ha haft en mycket nära kontakt med någon medverkande från en annan kultur än den arabiska.

I (F) *Jag vet vad Spiritus Mundi arbetar med/står för* ligger alla svar inom frekvensen 3-5, och de flesta på siffran 4. Detta visar att de fått en klar och tydlig bild av Spiritus Mundi som organisation.

Även påstående (G), *Arbetet med Spiritus Mundi var roligt och lustfyllt*, värderas högt av samtliga informanter. De allra flesta har svarat fyra eller fem, vilket innebär att de har haft en positiv upplevelse av projektet.

Nästan alla av de tolv informanterna har upplevt projektet och samarbetet med Spiritus Mundi som utvecklande. Detta påstående, (H) *Arbetet med Spiritus Mundi var utvecklande*, ger en generell bild av *Möten – musik – mångfald* som ett projekt som lyckats med att ge något tillbaka till de medverkande pedagogerna. Påståendet säger dock inget om i vilken form och på vilket plan projektet var utvecklande.

(I) Arbetet med Spiritus Mundi var betungande

Här framgår det tydligt att ingen av de inblandade pedagogerna har funnit det betungande att arbeta med projektet. Alla har svarat lågt, 1-3, där 1 står för stämmer ej.

I frågan om projektet var välplanerat och välorganiserat, (J) *Projektet var välplanerat* och (K) *Projektet var välorganiserat*, råder störst oenighet bland alla påståenden. Det kan tyckas att organiserat och planerat är två olika ord för samma sak, men i min mening finns det stora olikheter mellan de båda och därför tyckte jag det var relevant att ha med båda påståendena. Begreppet planera syftar till att i förväg tänka ut hur något ska genomföras. Organisera syftar på effektivitet.

Utfallet är dock tämligen likartat i de båda fallen. Alla informanter utom en svarar samma alternativ eller närliggande på båda påståendena och därav kan man konstatera två saker. Det ena är att planering och organisation är två saker som står varandra mycket nära i ett projektarbete, och att om det ena fungerar bra så gör troligtvis det andra även det. Men detta är inte en absolut sanning. Det andra är att informanterna inte reflekterar över att de två termerna välorganiserat och välplanerat syftar på två olika saker. Inte heller detta är en absolut san-

ning. Möjligheten finns att informanterna mycket väl uppmärksammat skillnaden, övervägt sina svar noggrant och svarat därefter.

Hälften av svaren på dessa två frågor ligger inom frekvensen 1-3 och hälften mellan 4-5.

Det framgår tydligt att flertalet av informanterna har uppfattat att projektet handlade om integration. Tio av tolv har värderat påståendet högt, fem eller fyra.

I påståendet om projektet handlade om att skriva musik, (M), skiljer sig svaren mycket åt. tyder på att man har haft olika erfarenheter av projektet och troligtvis inte deltagit i samma delar. Alla barn som deltog i projektet var inte med i det fördjupningsarbete där vissa klasser fick skriva musik tillsammans, spela in en skiva och göra en konsert på Malmö musikteater. De som har svarat stämmer ej har inte deltagit i de delarna utan endast det goda mötet samt konserten på Palladium.

Informanterna har svarat lika eller nästan lika på påståendena (N) *Projektet handlade om att göra en konsert* och (O) *Projektet handlade om att gå på konsert*. Flera av informanterna var inblandade i fördjupningsarbetet och konserten på Malmö Opera. Därför har de erfarenheten att projektet handlade om att skriva musik och sedan framföra den på en konsert.

7 Diskussion

I den avslutande delen ges först min beskrivande bild av Spiritus Mundi och projektet med fokus på att tydliggöra dess ramar och innehåll. Därefter görs en djupdykning i projektets tre huvuddelar: möten, musik och mångfald. Musiken beskådas ur olika perspektiv hämtade från kapitlet *Musik som medel*. Avslutningsvis besvaras de frågor som ställdes i kapitlet *Liknande projekt och utvärderingar*.

7.1 En bild av Spiritus Mundi och *Möten – musik - mångfald*

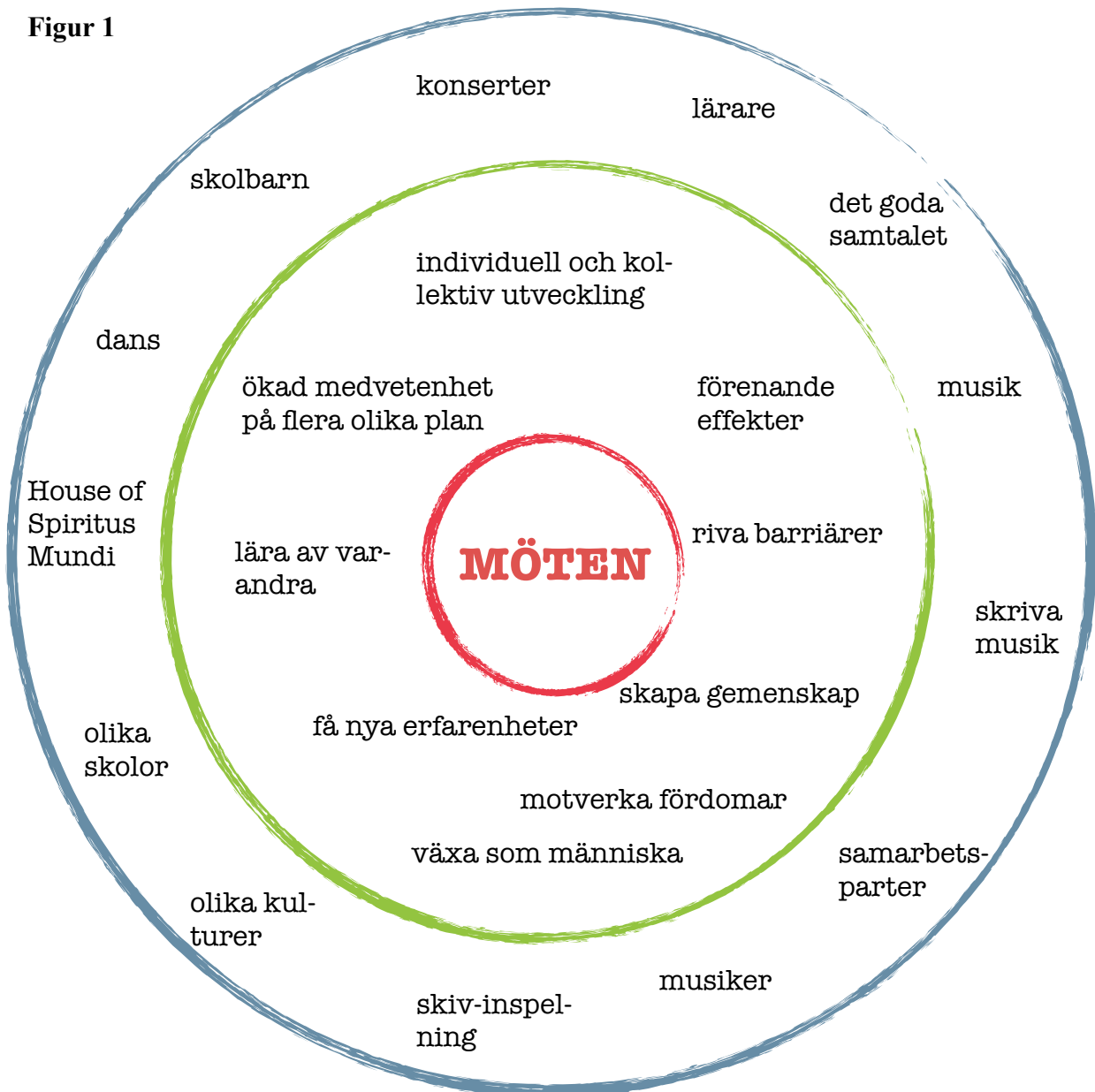
Utifrån min intervju med Holst konstaterar jag att Spiritus Mundi är en organisation som genom projektet *Möten – Musik – Mångfald* växte, från att främst ha varit en musikgrupp till att bli en ideell förening som arbetar med integrationsfrågor i det nya Malmö. Mannen bakom Spiritus Mundi, Henrik Melius, är eldsjälens som lyckades inspirera och aktivera en samling människor att arbeta mot gemensamma mål.

I projektet fanns en yttre ram där musik användes som medel för att nå de uppsatta målen. Musikens gemenskapsbildande kraft användes i *Det goda samtalet* för att sammanföra barn och ungdomar från olika stadsdelar i Malmö. Stadsdelar vars fysiska avstånd inte är särskilt stort men som skiljer sig mycket åt vad gäller social struktur och sammansättning. Att Spiritus Mundi väljer att arbeta med musik var inget medvetet och genomtänkt val utan en självklarhet. Kärnan av organisationen består av olika individer som alla har en musikalisk bakgrund. Att inte arbeta med musik skulle vara onaturligt för Spiritus Mundi men för den skull stänger organisationen inte ute andra konstnärliga uttrycksmedel. I projektet var även dans och rörelse viktiga verktyg för arbetet.

Jag har valt att illustrera projektet med följande figur (se nedan). Den stora cirkeln representerar hela projektet. Begreppen i det yttre spåret av cirkeln är de verktyg som man arbetar med

i projektet, de yttre faktorerna. Begreppen innanför det gröna spåret är de resultat och effekter som projektet skapade. Längst in är projektets kärna, Möten, ett ord som representerar essensen av Spiritus Mundi. I figuren förekommer yttre och inre faktorer, jag har valt ett antal som jag finner viktiga och som kännetecknar projektet. Vid en mer djupgående studie av projektet och Spiritus Mundi skulle man troligtvis finna fler.

Figur 1

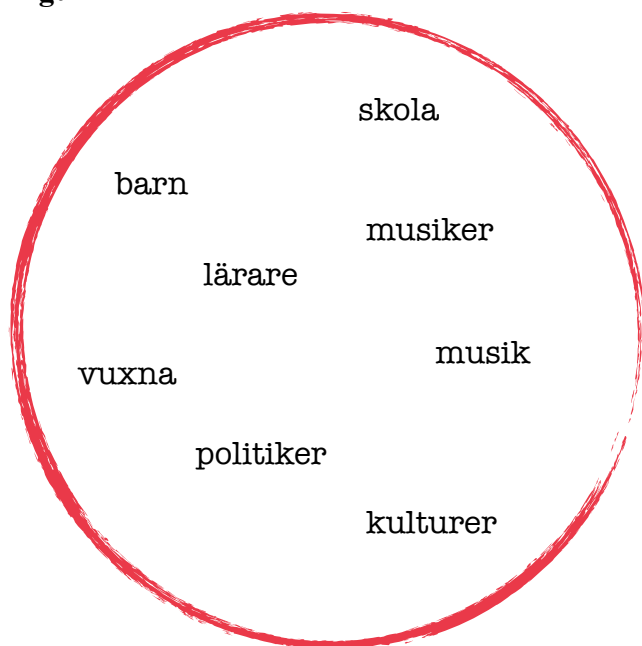
Genom de olika yttre faktorerna åstadkommer Spiritus Mundi uppnå en rad olika effekter som berör den individuella utvecklingen. Ökad social kompetens och personlighetsutveck-

ling, med fokus på ökat självförtroende och självkänsla är de effekter som lärarna vittnar om i enkätundersökningen. De medverkande eleverna har även fått chans att utvecklas sin musikalitet och sina musikaliska färdigheter i projektet.

7.2 Möten

I projektet skapades ett forum där olika individer fick chans att mötas och lära av varandra. De yttre faktorerna består bland annat av att barn från olika stadsdelar träffades på House of Spiritus Mundi för att mötas i och genom musiken. Tittar man förbi de yttre faktorerna och in i projektets kärna så hittar man många fler möten som projektet ledde till. Möten skedde mellan barn och vuxna, mellan musiker och lärare, mellan lärare och andra lärare, och så vidare. Förutom möten mellan människor skapades även möten mellan kulturer. I de yttre faktorerna är det möten mellan arabisk och västerländsk kultur som skapas, men i kärnan hittar man möten mellan finkultur och subkultur, rock och folkmusik, invandrarkultur och svensk kultur och mellan olika förortskulturer. Alla dessa olika möten betyder olika saker för olika individer. Men det är näst intill omöjligt för deltagarna att inte påverkas av dessa möten. I projektet skapades utrymme att lära av varandra och skaffa sig nya erfarenheter.

Figur 2

Figuren ovan illustrerar kärnan i figur 1 och är exempel på vad och vilka möten som skapades i projektet. Jag har försökt fånga de största och viktigaste grupperna. Det är troligt att det förekom möten mellan fler grupper än de jag valt ut i figuren. Möten skedde mellan de olika grupperna och kulturerna, men även inom. De som arbetade intensivt med projektet inom organisationen fick del av alla dessa möten medan en del av deltagarna kanske bara har varit i kontakt med några av dem.

Den fysiska platsen tycks vara viktig för alla dessa möten. En informant poängterar i sitt enkätsvar vikten av att mötas på en för deltagarna neutral plats och inte på skolorna som den ursprungliga tanken var.

Jag vill särskilt poängtera att alla individer som har mötts i detta projekt har olika erfarenheter av det som de bär med sig. Och de viktigaste deltagarna i projektet, barnen, är inte en del av denna undersökning. En pedagog uttryckte i enkäten att det förekom mobbing av en elev, och genom denna information påminns jag om att deltagarnas, barnens, upplevelse av projektet lämnar ett stort hål i undersökningen och många frågor som finns kring projektet kommer aldrig bli besvarade på grund av detta.

7.3 Musik

7.3.1 Det är enkelt

Varför väljer man musik som medel för att arbeta med integrationsfrågor och vad är det som gör musiken till ett verktyg? Jag beskriver ovan att musiken var ett självklart val för Spiritus Mundi eftersom organisationen i sig grundas i musikalisk verksamhet. Därför är svaret på den första frågan, varför, att musik för Spiritus Mundi är en självklarhet. Vad är det då som gör musiken så bra att utgå ifrån? Svaret på frågan är självklart för Holst och kan summeras till tre ord: det är enkelt. Anledningen till detta är enkel.

Musik är en del av alla människor och alla kulturer och har varit så i alla tider. Därför har alla människor förmågan att relatera till musik och kan påverkas av den, medvetet eller omedvetet. På grund av detta blir musiken väldigt lättillgänglig och begriplig. Musik är aldrig krångligt. Den kan vara olika svår eller lätt att förstå, olika bra eller dålig i olika situationer, men det ligger inte i musikens natur att man ska behöva ha en stor förförståelse av den för att kunna lyssna på den eller delta i den.

Med sång och rörelse har alla förmågan att delta i musiken. En så enkel sak som att klappa i takt på en konsert gör en åskådare genast till en del i den musikaliska helheten.

Musikens språk kan vara oerhört tydligt om man är mottaglig för det. Genom musiken kan människor kommunicera med varandra och utan ord förmedla känslor och sinnestämningar och utbyta tankar och åsikter med varandra. Musiken skapar stämningar och får energi att flöda i rummet och startar upp en kommunikationsprocess mellan människor.

7.3.2 Samhällsbyggande perspektiv

Ett av huvudmålen med Spiritus Mundis projekt var att föra de fyra olika stadsdelarna närmare varandra, att skapa mötesplatser som för Malmö närmare Malmö. Det är ett samhällspolitiskt mål som Spiritus Mundi använder musikens kraft för att uppnå.

Med ett samhällsbyggande perspektiv använder Spiritus Mundi musik för att arbeta med ett av våra största samhällsproblem idag, segregation. Genom att föra samman barn och ungdomar från olika platser skapar Spiritus Mundi en möjlighet för dem som ska ärva vårt samhälle att förändra sin attityd, åsikter och eventuella förutfattade meningar om varandra. Min tolkning är att organisationen arbetar med eleverna utefter David J. Elliots filosofi om att barn bör utsättas för olika musikkulturer för att utvecklas till fördomsfria och vidsynta individer med förmåga att lösa problem tillsammans (Westerlund, 2002).

Projektet *Möten – musik – mångfald* resulterade dock inte i det som organisationen ursprungligen hade hoppats, att skapa vänskapsband mellan barnen som skulle vara även efter projektets avslut. Detta är en av de erfarenheter som Spiritus Mundi bär med sig in i de projekt som genomförts och kommer att genomföras i framtiden. Idag arbetar organisationen med mindre projekt och med färre deltagare för att nå längre i sin målsättning.

7.3.3 Gränsöverskridande perspektiv

Enligt Nejadmehrs (2004) sätt att definiera världsmusik, en musik som inte bygger på den västerländska konstmusikens ideal så anser jag inte att Spiritus Mundi arbetar med världsmusik. Det finns tydliga drag av västerländsk musik i de ljud-och videoklipp jag fått tillgång till från Spiritus Mundi. Däremot är det uppenbart att Spiritus Mundi arbetar gränsöverskridande och fritt med musiken i *Möten – musik – mångfald*. Arabisk musik blandas med svensk populärmusik, västafrikanska trummor med av ungdomarna nyskrivna raptexter.

Spiritus Mundi arbetar med musikens gränsöverskridande kraft så som Thorsén (2003) beskriver den. Som ett medel för att bygga broar och skapa möten mellan oliktankande människor och kulturer. Thorséns beskrivning stämmer bra in på det arbete som Spiritus Mundi genomförde i projektet. De blandar olika kulturer och skapar möten i och genom musiken, möten mellan barn och ungdomar, vuxna, musiker, lärare, föräldrar med flera.

7.3.4 Personlighetsutvecklande perspektiv

Det personlighetsutvecklande resultaten av projektet var inget som Spiritus Mundi hade med i sin ursprungliga målbeskrivning utan blev något av en bieffekt, om än mycket positiv sådan. Enkätsvaren vittnar om att just den utveckling som skett på individuell nivå hos eleverna var en av de största vinsterna med projektet. Eleverna har fått bättre självförtroende och bättre självkänsla genom att de fått delta i och genomfört något som de aldrig hade varit med om tidigare.

En direkt följd av projektet var även att barnen som medverkade trivdes och mådde bättre efter att ha deltagit i mötena på HOSM. Detta är en mycket viktig aspekt som kanske poängteras för lite i projekt-och målbeskrivningar av liknande projekt, och även i skolans arbete. Att barn och ungdomar ska må bra av att vara i skolan och delta i dess verksamhet kan tyckas vara en självklarhet, men är ändå värt att diskutera och ha i åtanke vid planeringen och genomförandet av all verksamhet som riktar sig till barn.

7.3.5 Fostrande och socialt perspektiv

I projektet sammanfördes barn och ungdomar från fyra olika stadsdelar i Malmö. Ett av huvudmålen med projektet var att skapa möten mellan barn från dessa olika stadsdelar som skulle föra barnen närmare varandra. I ett sådant arbete är det omöjligt att inte arbeta med musiken i ett fostrande perspektiv. I Det goda mötet träffade barn som inte kände varandra för första gången och genomförde olika musikaliska övningar tillsammans med syftet att barnen skulle lära känna varandra och bli kompisar. I detta arbete tränar barnen både sin förmåga att kommunicera, samarbeta och interagera med varandra samt sin sociala kompetens.

Spiritus Mundi har i projektet använts sig av musik och övningar relaterade till musik för att skapa en vi-känsla mellan barnen från de olika skolorna och stadsdelarna. I fördjupningsarbetet träffades barnen på HOSM för att lära känna varandra och skrev musik tillsammans med musikerna i Spiritus Mundi. Mötena var dock fåtaliga och om det uppstod någon kraftig gemenskap mellan barnen eller inte framgår inte av resultaten. Resultaten tyder på att det fanns en upplevelse av att man skapat något tillsammans som sedan redovisades på Malmö Opera och som både föräldrar, barn, lärare och Spiritus Mundi kunde känna sig stolta över. Därav kan man konstatera att det fanns en samhörighetskänsla mellan dem som skrev musik och sångtexter tillsammans.

Spiritus Mundi skapade i projektet ett forum där deltagarna fick musicera och skapa musik tillsammans. För organisationen Spiritus Mundi har projektet lett till ett ökat socialt nätverk som de har nytta av i sitt framtida arbete. Om de barn, lärare och musiker som deltog i projektet har utvidgat sitt sociala nätverk framgår inte av resultaten. I utvärderingen framgår inte att barnen skapat sig några hållbara relationer med varandra. Det är möjligt att det är så, men det vet vi inte.

7.3.6 Mångfald

I min kontakt med Spiritus Mundi är jag kluven till hur begreppen används och i vilket syfte. I den intervju som genomfördes samt i den e-postkorrespondens som jag haft med Henrik Melius framkommer det tydligt att de aktar sig för att använda begreppen. Troligtvis för att det beror så mycket på vad man lägger in i dem. Jag tror att Spiritus Mundi vill hålla begreppen så öppna och vida som möjligt för att kunna vara flexibla i arbetet med de olika projekt som görs. Mångfald, interkulturell och mångkultur är begrepp som används i ansökningar och arbetsbeskrivningar och har inte så mycket med det rent praktiska arbetet att göra. Begreppen är så självklara och naturliga i det arbetet som genomförs att de blir en del av vardagen. När projektet väl är igång och de möten som Spiritus Mundi skapar sker, då har man lämnat allt vad formalitet och ansökningar heter och ägnar sig åt praktiken, musiken och möten.

Tydligt är att Spiritus Mundi har en drivkraft och ambition att arbeta med människor som kommer från olika platser, har olika bakgrund, värderingar och erfarenheter. I det perspektivet är Spiritus Mundi en organisation som arbetar med mångfald.

Huruvida Spiritus Mundi är en organisation som arbetar med mångkultur beror på vad som läggs in i begreppet. Om man väljer att se på mångkultur ur ett antropologiskt perspektiv, så som Thorsén (2001) beskriver det, är Spiritus Mundi väldigt selektiva i vilka kulturer de väljer att arbeta med. Organisationen har en tydlig vision att arbeta med just arabisk kultur. De resor som Spiritus Mundi gör har alla gått till arabländerna och målsättningen i projektet var just att skapa förutsättningar för en ökad förståelse mellan svensk och arabisk kultur. Ändå valde Spiritus Mundi att arbeta med musiker med olika kulturell bakgrund. Förutom arabisk kultur fanns bland annat västafrikansk och västerländsk kultur representerad bland musiker-na.

7.3.7 Linkworkers, nätverk och personlig utveckling

Thomas Holst beskriver kontakten med föräldrarna som en av de mest positiva effekterna av projektet. Barnens individuella personlighetsutveckling var inte det främsta syftet med pro-

jektet, även om informanterna i enkätundersökningen vittnar om just den typen av utveckling som en positiv effekt. Däremot är min tolkning att de vuxna som arbetade med projektet inom organisationen har genomgått en större personlig utveckling i arbetet med projektet och låtit sig påverkas av de möten som skapades.

I mitt möte med Thomas Holst får jag upplevelsen av att Spiritus Mundi i projektet arbetade som ett svagt nätverk, enligt Ewerts (2004) definition av detta. Organisationen genomförde och planerade projektet i samarbete med de inblandade stadsdelsförvaltningarna, skolorna och andra samarbetsparter. Spiritus Mundi har fungerat som en bro mellan de olika institutionerna och förenat människor med olika bakgrund och erfarenheter och fått dem alla att arbeta mot ett gemensamt mål.

8 Slutsatser

I min utvärdering av *Möten – musik – mångfald* upptäckte jag efterhand som arbetet fortskred att projektets kärna var långt ifrån den yta som visas utåt och som jag först kom i kontakt med. Vid första anblick tycks projektet ha handlat om att sammanföra barn från Malmös olika stadsdelar som tillsammans uppträdde på Malmö Opera en kväll i maj 2007. I själva verket har projektet handlat om möten, där möten mellan barnen har varit en del men ändå en väldigt liten del i den stora helheten. Musiken och musikskapandet har använts som utgångspunkt och gemensam referens för alla deltagare i projektet. Därifrån har Spiritus Mundi skapat mötesplatser och faktiska möten där tillfälle getts för alla inblandade att lära av varandra, vidga sitt sociala nätverk, sin sociala kompetens, sina åsikter och sin medvetenhet. Möten har skett på flera olika plan och mellan många olika människor.

Spiritus Mundi startade sitt arbete i och med projektet *Möten – musik – mångfald* och har därigenom samlat en ofantlig massa erfarenheter som organisationen bär med sig in i sin framtida verksamhet. Sett utifrån tycks det dumdrigt att genomföra ett så omfattande projekt utan att ha någon tidigare erfarenhet av att genomföra något liknande, men utvärderingen visar att Spiritus Mundi genom projektet har skapat sig en grogrund att växa och arbeta vidare ifrån samt en mall för att genomföra liknande projekt.

Jag anser att Spiritus Mundi borde ha anlitat någon lärare eller annan person med erfarenhet av att arbeta i skolan. Det hade troligtvis underlättat mycket för organisationen i mötet med skolvärlden om det fanns någon inom organisationen som var bekant med skolans förutsättningar och den praktiska och kommunikativa problematik som kan uppstå.

Utvärderingen visar att det är musikens förmåga att förena människor som gör den till ett utmärkt verktyg i projekt och arbeten likt det denna utvärdering behandlar. För Spiritus Mundi var det självklart att utgå från just musik, eftersom organisationen har byggts upp på en musikalisk grund, och därför fick just denna konstform störst utrymme i projektet.

Avslutningsvis kan jag konstatera att organisationen Spiritus Mundi är den grupp som skaffat sig den största erfarenheten av projektet. Barnen, lärarna, musikerna och alla andra inblandade har fått en stor bit av erfarenhetskakan men den grupp som tydligt bygger vidare på dessa erfarenheter är Spiritus Mundi som fortsätter arbeta med nya projekt och möten.

Vidare forskning

En fråga som dykt upp under mitt arbete är av filosofisk karaktär. Är musiken gränslös? Det hävdar både Nejadmehr (2004) och Thorsén (2003). Hur yttrar sig i sådana fall denna gränslöshet och hur används den?

Många av informanterna i enkätundersökningen anger i värderingsfrågorna att de funnit arbetet med Spiritus Mundi utvecklande. På vilket sätt framgår dock inte av undersökningen, vilket är ett tydligt misstag från min sida i formulerandet av enkätfrågorna och det hade varit intressant att titta närmare på lärarnas erfarenheter av att samarbeta med en fristående organisation som Spiritus Mundi.

Utvärderingen har skapat många frågor som om de var besvarade hade gett en ännu tydligare bild av projektet. Barnens erfarenheter och upplevelse av projektet finns inte alls med i denna utvärdering och hade varit en mycket intressant aspekt att granska. Jag kan dock se viss problematik att utvärdera barnens erfarenheter så lång som ett år efteråt och skulle gärna se att man istället följde barnen under arbetets gång i ett liknande projekt. Intressant skulle vara att låta deltagarna föra dagboksanteckningar eller blogga om det för att till exempel utreda om barnen verkligen mår bättre av att delta i ett musikprojekt.

9 Källförteckning

9.1 Tryckta källor

- Antal Lundström, I. (1996). Musikens gåva. Uppsala: Konsultförlaget i Uppsala AB
- Beurling, T-L. (2004) Det musikdramatiska projektet. Malmö: Musikhögskolan i Malmö.
- Bergstedt, B. & Lorenz, H. (2006). Interkulturella perspektiv – från modern till postmodern pedagogik. Lund: Studentlitteratur.
- Dillon, S. (2007) Music, meaning and transformation. Newcastle: Cambridge Scholars Publishing.
- Ek, S B. Kulturanthropologiskt synsätt. Hämtad 2008-05-25 från Nationalencyklopedin http://www.ne.se/jsp/search/article.jsp?i_art_id=233228
- Elmros, L. m.fl. (2007) Mångfald i Malmö's kulturliv. Malmö: Malmö stad.
- Ewert, S., Liedholm, M., Lindberg, G. (2004). Linkworker - överbryggare, ett nödvändigt inslag i framgångsrika integrationsprojekt. Artikel presenterad på Nordiska sociologikongressen. Malmö, Sverige. Hämtad 2008-04-26 från <http://www2.soc.lu.se/~socgli/linkworker.pdf>
- Ewert, S. (2007). Malmö Kulturförvaltning inför Mångkulturåret 2006. Malmö: Malmö Kulturförvaltning.
- Grafström, M. (2007) Kulturskolan – en skola för alla? Malmö: Musikhögskolan i Malmö.
- Kulturell mångfald. (2004). Stockholm: Kulturdepartementet. från <http://www.utbildning.regeringen.se/sb/d/1897/a/12568www.regeringen.se>. Kulturrådets webbplats: <http://www.kulturradet.se> (åtkomst:2008-05-25)
- Kvale, S.(1997) Den kvalitativa forskningsintervjun. Lund: Studentlitteratur.
- Live Medley Palladium (?) Malmö: Spiritus Mundi. http://www.spiritusmundi.nu/files/musik/live_medley_palladium.mp3 . Spiritus Mundis webbplats: <http://www.spiritusmundi.nu> (åtkomst: 2008-06-05)
- Ljungar-Chapelon, M. (1997). Culture in the European Arena between Romanticism and Economic Growth. Lund: Lunds Universitet.
- Läroplan för det obligatoriska skolväsendet. (1994) Stockholm: Utbildningsdepartementet. Mål, uppdrag och verksamhet. (?). Stockholm: Statens kulturråd. http://www.kulturradet.se/upload/kr/publikationer/2008/verk_sv.pdf . Kulturrådets webbplats <http://www.kulturradet.se/> (åtkomst: 2008-04-28)

Mångfald är framtiden. Statens offentliga utredningar. SOU 2007:50.
<http://www.regeringen.se/content/1/c6/08/51/68/d400d4db.pdf> (åtkomst: 2013-01-13)

National Encyklopedin. (2008). National Encyklopedins webbplats <http://www.ne.se/> (åtkomst: 2008-05-13)

Nejadmehr, R. Musik och visionen om framtiden. Alba.nu, nr 5, 2004 http://www.alba.nu/Alba5_04/musik.html . (åtkomst: 2008-03-28)

Melius, H. Spiritus Mundi. <http://musikisyd.se/projekt.asp?pid=spiritus> . Musik i Syds webbplats <http://www.musikisyd.se/> (åtkomst: 2007-11-12)

Områdesfakta för Malmö. Hämtad 2008-04-26 från
<http://www.malmo.se/faktaommalmopolitik/statistik/domradesfaktaformalmo/omradesfakta2007revinkomstuppgifter080514.4.14a154ad10e65e90c5e80001905.html>

Saether, E. (1999). ”You have to be intellectual in music to satisfy the people.” Estetikdebatt ur ett Gambianskt perspektiv. Opublicerat material.

Thorsén, S-M. (2001). Mångkultur, världskultur och andra kulturer. Göteborg: Musikhögskolan vid Göteborgs universitet.

Thorsén, S-M. (2003). Musik i skolan både för rötter och fötter. *Invandrare & Minoriteter*, nr 5, sid. 21-24.

Varkøy, Ø. (1996). *Varför Musik? En musikpedagogisk idéhistoria*. Stockholm: Runa förlag.

Westerlund, H. (2002). *Bridging Experience, Action, and Culture in Music Education*. Helsingfors: The Sibelius Academy.

Åberg, L. (2008). Integration för miljoner. *Göteborgsposten*, 2008-11-07.
<http://www.gp.se/kulturnoje/1.137945-integration-for-miljoner>. (åtkomst: 2013-03-18)

9.2 Otryckta källor

Intervju med Thomas Holst, House of Spiritus Mundi, 2008-04-21.

E-brev från Henrik Melius, 2008-04-25.

10 Bilagor

10.1 Bilaga 1

Enkäten nedan är en utvärdering för pedagoger inblandade i projektet "Musik -mångfald - möten" som Spiritus Mundi genomförde i samarbete med Musik i Syd våren 2007. Detta benämns här efter endast som projektet.

Vänligen besvara följande frågor:

1. Kön?

Man

Kvinna

2. Ålder?

20-29

30-39

40-49

50-59

60-69

3. Vad arbetade du som under våren 2007 (flera svar möjliga)?

Klasslärare

Musiklärare

Annan ämneslärare (specificera) _____

Fritidspedagog

Rektor

Annat (specificera) _____

4. Vilken skola arbetade du på under våren 2007 (flera svar möjliga)?

Augustenborgsskolan

Djupadalsskolan

Gullviksskolan

Karl Johansskolan

Linnéskolan

Rosengårdsskolan

Satellitsskolan

Sofielundsskolan

Söderkullaskolan

Värner Rydénsskolan

Ängslättsskolan

Örtagårdsskolan

Annan: _____

5. På vems/vilkas initiativ blev du involverad i projektet?

eget

kollegas

rektors/lednings

Spiritus Mundis

vet ej

annat _____

6. Vilka delar av projektet har elever från din skola deltagit i (flera svar möjliga)?

Det goda mötet / det goda samtalet

Filmvisning på Palladium

Konsert på Palladium

Skriva musik med Spiritus Mundi

Konserten på Malmö musikteater

Kulturambassadörsutbildningen

Föreläsningar

7. Vilka delar av projektet har du deltagit i (flera svar möjliga)?

Det goda mötet / det goda samtalet

Filmvisning på Palladium

Konsert på Palladium

Skriva musik med Spiritus Mundi

Konserten på Malmö musikteater

Kulturambassadörsutbildningen

Föreläsningar

8. Har du fått tillgång till en lärarhandledning eller annan information om hur du som pedagog skulle arbeta med projektet?

Ja

Nej

Vet ej

9. Har eleverna fått arbeta med projektet i det vardagliga skolarbetet? (t.ex. ”tema”, ämnesövergripande)

Ja

Nej

Vet ej

10. Om ja, beskriv hur:

11.

11. Hur mycket tid uppskattar du lades på detta arbete?

Antal timmar (60 min): _____

12. Hur mycket planeringstid/övrig tid uppskattar du att du som pedagog lagt på projektet?

Antal timmar (60 min): _____

13. Nedan följer femton påståenden som du ska värdera från 1 till 5 där 1 är lika med ”stämmer ej” och 5 är ”stämmer helt”.

- Jag har haft ett nära samarbete med Spiritus Mundi .

- Jag skulle gärna genomföra ett liknande projekt igen . 4
- Jag vill rekommendera andra skolor att arbeta med liknande projekt
- Jag har fått en ökad förståelse för arabisk kultur
- Jag har fått en ökad förståelse för andra kulturer
- Jag vet vad Spiritus Mundi arbetar med/står för
- Arbetet med Spiritus Mundi var roligt och lustfyllt
- Arbetet med Spiritus Mundi var utvecklande
- Arbetet med Spiritus Mundi var betungande
- Projektet var välplanerat
- Projektet var välorganiserat
- Projektet handlade om integration
- Projektet handlade om att skriva musik
- Projektet handlade om att göra en konsert
- Projektet handlade om att gå på konsert

14. Har du märkt några positiva effekter av att arbeta med projektet?

Ja

Nej

15. Om ja, nämn några av dessa.

16. Har du märkt några negativa effekter av att arbeta med projektet?

Ja

Nej

17. Om ja, nämn några av dessa:

De sista frågorna är öppna frågor. Du får skriva hur mycket eller hur lite du vill, men jag är tacksam om du fyller i svar på alla frågor (skriv hellre vet ej än att inte svara alls). Sista frågan, övriga kommentarer, är frivillig. Här kan du berätta allmänt om din upplevelse av projektet.

18. Hur har samarbetet med Spiritus Mundi sett ut?

19. Varför valde din skola att arbeta med projektet?

20. Varför blev just du involverad/engagerad i projektet?

21. Övriga kommentarer

Efterord

Denna magisteruppsats skrev jag våren 2008. Olika omständigheter gjorde att min uppsats blev liggande, trots att den i stort sett var klar, och jag fick lust att bli klar med den igen våren 2013, fem år senare. Jag gick då in på Spiritus Mundi's hemsida för att uppdatera mig på ämnet, och också för att se hur organisationen utvecklats. Till min stora förvåning hittar jag ingenting om projektet *Möten musik mångfald*. Jag kontaktar då Henrik Melius som svarar att de valt att inte ha med det eftersom det var Musik i Syd som stod som huvudman.

Under våren 2008 var Spiritus Mundi i hetluften då genomförde en utbytesresa till Saudi Arabien med en skolklass från Limhamn, en resa som de fick bidrag till från bland annat Malmö stad. Detta ledde till en serie debattartiklar i Sydsvenskan där Spiritus Mundi's motiv och metod för sina projekt ifrågasätts. Denna debatt och utbytesprojekt pågick när jag skrev uppsatsen men var inget jag valde att ta med i min utvärdering. Nu, fem år senare, känns det ändå angeläget att peka på den i mina ögon lite märkliga syn på, eller definition av, integration som Spiritus Mundi har.

Den som är nyfiken på att ta del av debattartiklarna kan surfa in på följande länk och rulla ner till fler relaterade artiklar.

<http://www.sydsvenskan.se/kultur--nojen/fel-vag-till-det-arabiska/>